

O VZŤAHOCH

Neale Donald Walsch

1999

2001

2007

www.vesmirni-lide.cz

www.andele-svetla.cz

**TYTO INFORMACE JSOU VHODNÉ
PRO VOLNÉ ŠÍŘENÍ SVĚTLA.**

www.andele-svetla.cz

**THESE INFORMATION ARE APPROPRIATE
FOR FREE SPREADING LIGHT**

www.angels-light.org

*Z anglického originálu: **Neale Donald Walsch ON RELATIONSHIPS***

TEXT NA ZADNEJ STRANE OBÁLKY

Neale Donald Walsch

O vzťahoch

*Neale Donald Walsch, autor svetového bestselleru **Rozhovory s Bohom**, sa v knihe **O vzťahoch** zaoberá vzťahmi, ktoré predstavujú najdôležitejšiu skúsenosť nášho života. Človek je nepretržite vo vzťahu k Bohu, k sebe samému, k rodine, okoliu, práci, vo vzťahu k iným ľuďom. Autor nám radí, aby sme si vytvárali vzťahy, ktoré sú v súlade s poslaním nášho života, so zmyslom existencie našej duše. Takéto vzťahy sú potom posvätné a stávajú sa zdrojom životodarnej radosti.*

Venované

Opäť svojej manželke Nancy.

Stelesňuje každú definíciu nádherného vzťahu.

Keby ste ju poznali, nemuseli by ste čítať ďalšiu knihu,

prehrávať ďalšiu kazetu, počúvať ďalšiu kázeň,

pýtať sa ďalšie otázky.

Stačilo by vám ju iba sledovať a vnímať.

(*)

NA ÚVOD

Vzťahy predstavujú najdôležitejšiu skúsenosť nášho života. Bez nich nie sme ničím.

DOSLOVA.

*Je to tak preto, lebo bez prítomnosti čohokoľvek ďalšieho a iného jednoducho **nie sme**, neexistujeme.*

Našťastie, medzi vami nie je nikto, kto by nemal nejaký vzťah. V skutočnosti všetci z nás sú po celý čas vo vzťahu so všetkým a s každým. Človek je nepretržite vo vzťahu k samému sebe, k svojej rodine, k svojmu okoliu, k svojej práci, vo vzťahu k iným ľuďom.

Ved' napokon všetko, čo o sebe vieme a čo prežívame, chápeme jedine v súvislostiach vytváraných práve našimi vzťahmi. Preto sú vzťahy posvätnou záležitosťou nášho života. Všetky vzťahy! V hĺbke svojich srdc a duší to všetci dobre vieme. A preto tak túžime po vzťahoch - po pravom zmysle vzťahov. Nepochybne aj preto však mávame s nimi také problémy. Sme na ne odkázaní, a to nás neraz znervózňuje. Vo vzťahových problémoch tápu a uviaznu i zvyčajne sebavedomí a vyrovnaní ľudia, potkávajú sa o ne a padajú, topia sa v nich a volajú o pomoc.

Ľudstvu skutočne nič nespôsobuje väčšie problémy, väčšiu bolesť a utrpenie, či dokonca hotové tragédie, než to, čoho prvotným zámerom bolo šíriť a rozdávať nám ľuďom tú najväčšiu radosť - teda vzájomné vzťahy človeka k človeku, medziľudské vzťahy. Doteraz sme si nenašli spôsob, ako žiť v harmónii - ani na úrovni individuálnej, ani kolektívnej, ani spoločensky, ani politicky, ani lokálne, ani na medzinárodnej úrovni. Jednoducho nám robí veľké ťažkosti vychádzať spolu - nieto ešte navzájom jeden druhého milovať.

*Prečo je to tak? O čo tu vlastne ide? Nazdávam sa, že to viem. Nie azda preto, že som nejaký génus, ale, chápte, som dobrý poslucháč. Navyše už veľmi dlhý čas si kladiem tieto otázky. Pred rokmi sa mi na ne začalo dostávať odpovedí. Verím, že priamo od Boha. V čase, keď som sa ich dozvedal, ma tieto odpovede tak ohromili a oslovili, že som sa ich rozhodol písomne zaznamenávať. Tak vlastne vznikla séria kníh **Rozhovory s Bohom**, ktoré sa stali celosvetovým knižným bestsellerom.*

Nie je nevyhnutné, aby ste sa stotožnili so mnou a uverili zdroju mojich odpovedí len preto, aby ste z nich aj vy mali nejaký úžitok. Nevyhnutné je to, aby ste ostali otvorení voči možnosti, že aj v problematike vzťahov zrejme existuje niečo, čo väčšina ľudí ešte celkom dobre nepochopila, a pochopenie toho niečoho by mohlo všetko zmeniť.

*Práve touto problematikou sa zaoberala skupina približne štyridsiatich ľudí, ktorí sa v januári 1999 zišli neďaleko kalifornského San Franciska, aby spoločne so mnou hlbšie skúmali, čo nám na tému vzťahov majú čo povedať **Rozhovory s Bohom**. O svoje poznatky z tejto problematiky som sa so spomínanou skupinou ľudí podelil prostredníctvom dialógu a odpovedí na ich otázky, tak ako sa postupne vynášali v priebehu nášho stretnutia. Osobná zaangažovanosť prítomných a naša vzájomná súčinnosť v toto popoludnie vytvárali priam*

elektrizujúci zážitok, ktorý sa prejavoval v nehatenom prúde pozoruhodných objavných poznatkov, ktoré sa nám podarilo zachytiť - a som nesmierne šťastný, že sa tak stalo - na audiokazety a videokazety, ktorých upravené knižné verzie sa práve vydávajú.

Táto kniha je teda transkripciou videoprodukcie spomínaného podujatia a nazdávam sa, že čitateľovi ponúkne oveľa prirodzenejší, voľnejší a podnetnejší štýl, ako to býva pri bežných textoch písaných výhradne na knižné vydanie. A keďže formát knižných stránok nelimituje faktor času a produkčných obmedzení, mohli sme do tohto knižného vydania zahrnúť aj taký materiál, ktorý nenájdete na tej istej audio- či videoverzii, lebo tá musela byť nevyhnutne skrátená a upravovaná práve v dôsledku spomínaných produkčných limitov.

Rozhovory s Bohom nás v zásade upozorňujú, že väčšina z nás vstupuje do vzťahov z nesprávnych dôvodov. To znamená z takých dôvodov, ktoré nemajú nič spoločné s celkovým poslaním nášho života. Keď sú naše dôvody na vzťahy v súlade s dôvodom a zmyslom existencie našej duše, nielenže potom takéto vzťahy povyšujeme na posvätné, ale zároveň považujeme i za zdroj životodarnej radosti.

Vzťahy plné radosti. Toto úslovie či slovné spojenie premnohým ľuďom znie v ušiach takmer ako oxymoron - termín vyjadrujúci spojenie dvoch navzájom sa vylučujúcich pomenovaní. Čosi ako mierotvorný militarizmus. A predsa, dosiahnuť vzťahy plné radosti **je možné** a neobyčajné nahliadnutia do **Rozhovorov s Bohom** nám ukazujú ako na to.

V tejto knižke vám ponúkam svoje názory na podstatu problematiky vzťahov, tak ako som sa k nim dopracoval a ako som im porozumel. O svoje poznatky sa s vami podelím vo všetkej skromnosti a pokore, priamo a úprimne, tak ako to cítim vo svojom vnútri, pritom s nádejou, že ak vás osloví aspoň jeden môj komentár a načrtne pred vami nové obzory poznania či naširoko roztvorí bránu k radostnejšiemu prežívaniu života, potom budú pre vás tieto poznatky prospešné.

Neale Donald Walsch
júl 1999
Ashland, Oregon

O VZŤAHOCH

Všetkých vás pozdravujem. Vitajte. Som rád, že sme sa tu takto všetci zišli.

Našou dnešnou témou budú ľudské vzťahy, teda to, čo poniektorým z nás spôsobuje nemalé ťažkosti. Nikomu z tu prítomných - to sa rozumie - ale niektorým ostatným zaiste. A ak ste čítali niečo z toho, čo vyšlo z môjho pera, tak viete, že ja sám sa rátam k tým, ktorí mávali značné problémy vo vzťahoch - aby mi vôbec fungovali, aby mi vydržali a, dokonca, aby mali v mojom živote nejaký zmysel; naozaj.

Až donedávna som skutočne nerozumel, na akom základe vlastne vzťahy fungujú a aký je ich zmysel v mojom živote. Prvoradou príčinou, prečo som sa v tom nevyznal, boli najmä nesprávne dôvody, pre ktoré som do svojich vzťahov vstupoval. Viac-menej som šiel **do nich** s tým, čo mi prinesú, aký **z nich** budem mať osoh. Nie som si dokonca istý, či som si to bol vôbec ochotný pripustiť, keď som začal nejaký vzťah nadväzovať. Chcem povedať, že vtedy by som si to nebol takto zdôvodňoval, lebo v tom čase som nechcel a ani nemal záujem spoznávať samého seba. Nebol by som si povedal: „Prepánajána, čo sa to len pokúšaš z toho vzťahu vytĺcť?“ Takto by som to zaiste nebol vyjadril. A v takomto zmysle by som o tom nebol pravdepodobne ani uvažoval. Už vtedy som si však dobre všimol, o čo mi išlo, len čo sa mi nedostávalo z určitého vzťahu to, čo som si predstavoval, že by som z neho mohol mať. V tej chvíli, keď som si uvedomil, že zo vzťahu nič nemám, jednoducho som z neho vycúval.

A takýto vzťahový model som uplatňoval počas prevažnej časti svojej dospelosti. Vzťah, ktorý mi neprinášal to, čo som od neho očakával, som jednoducho ukončil. A tak po tom, čo som z niektorých vzťahov vycúval, do iných som vstúpil. Veľmi rýchlo. Bol som čosi ako „masový monogamista“ - jeden vzťah za druhým, jeden vzťah za druhým a ďalší a ďalší - vytrvalo hľadajúc tú pravú a, pravdaže, perfektnú osobu, ktorá by ma konečne uspokojila. A ktorá by si aj všimla, kto ja naozaj som, a urobila ma šťastným.

Nuž, bol som ochotný urobiť taký vzájomne výhodný obchod. Nešlo mi o to, ukázať sa v takom svetle, aby som sa javil v číhysi očiach neodolateľne príťažlivým. Celkom naopak - vedel som totiž, ako sa takáto hra hrá. A po niekoľkých zbabraných vzťahoch som dokonca začínal vedieť, alebo som si aspoň myslel, že to viem, o čo vlastne iným vo vzťahoch ide, čo v nich hľadajú. A tak som na sebe poriadne zapracoval, aby som im to poskytol - akoby malo ísť o zmluvný tovar. Naučil som sa, napríklad, robiť z núdze cnosť a zabodovať aj s tými stránkami svojej osobnosti, ktoré, ako som zistil po viacerých nezdaroch v predchádzajúcich vzťahoch, vôbec neboli na mne pre iných ľudí príťažlivé.

Uvediem jeden príklad; síce dosť hlúpy, ale práve taký sa, tuším, na tú moju vtedajšiu hlúposť hodí. Istý čas som chodil s jednou decentnou mladou dámou a domnieval som sa, že to bude moja životná láska.

V skutočnosti dotyčná aj **bola** mojou životnou láskou -práve počas toho úseku môjho života, keď sme spolu chodili. Poznáte tú starú pesničku: „Keď nie som blízko teja, ktorú tak ľúbim, ľúbim tú, ktorá je práve tak blízko?“ Viem, viem, že z vás dozaista nikto takúto hru nikdy nehral.

Takže späť k môjmu ľúbostnému vzťahu so spomínanou rozkošnou dámou. Vrúcne som ju ľúbil, alebo som si to aspoň myslel. Raz večer sme si vyšli do divadla; vtedy sme sa ešte len začínali objavovať spolu aj na verejnosti, na spoločenských akciách a podujatiach, veď viete. A tak som sa ocitol aj na tomto divadelnom predstavení. Presnejšie na komédii. No a v

istej chvíli som sa začal smiať. Aby ste však vedeli, ja sa smejem veľmi hlučne a neviazane, môj smiech, či skôr rehot, priam buráca. Keď sa ja rozosmejem, každý, kto sa na tom mieste nachádza, si ma hneď obzerá. Naozaj sa smejem nespútane na plné hrdlo. Aj to ma charakterizuje, aj to je časť môjho ja. Ja som si to takto nezariadil; je mi to dané! Prosím, v poriadku. Takže sedím v divadle a hurónsky sa rehocem. Samozrejme, hercov to teší, môj smiech strháva ďalšie výbuchy smiechu a atmosféra je taká, aká má byť na komédii. Publikum sa baví, herci sú nadšení, že s ním nadviazali to, čomu sa vraví živý kontakt. „Dnes večer sa nám podarilo nadviazať s divákmi veľmi živý kontakt," povedia.

No a na takýchto podujatiach som práve ja vždy vítaný, keďže naozaj viem vykresliť tú chytľavú iskru živého záujmu. Ibaže tá mladá dáma, s ktorou som bol na predstavení, akoby sa pri mne chcela najradšej niekam prepadnúť. Čím viac som sa smial, tým trápnejšie sa cítila dáma môjho srdca, do ktorej som bol tak zúfalo zaľúbený (a tento výraz používam zámerne - moja láska k nej bola na zúfanie). Vidím ju - akoby to bolo dnes - ako pri mne sedí celá nesvoj a pokúša sa niekam vypariť. Cez prestávku nezabudla podotknúť: „To sa musíš až takto rehoňať?!" Rozmýšľal som vtedy: „Ako **až takto**?" lebo som si vôbec nebol vedomý, čo také neprístojné tam vlastne robím, a že môj neviazaný smiech ju privádza do pomykova. Moja milá bola v takých rozpakoch, že jej milý sa **takto** rehoce, že by bola najradšej, ako sa vraví, zaliezla do myšacej diery. A ja si pamätám, ako som pritom veľmi túžil vykonať niečo - čokoľvek, len aby som si ju udržal. Viete, čo myslím, však? Myslím, aby som si ju udržal pri sebe na celý život.

Mimochodom, pri tomto konštatovaní by som mal hneď poznamenať, že väčšinu svojho života sa usilujem udržať si pri sebe vás, ľudí. A aj naďalej urobím pre to všetko. Naozaj pre to urobím takmer všetko. Len pri mne stojte. Buďte pri mne. Neodchádzajte odo mňa. Čo mám urobiť, aby som si vás tu udržal? Čo mám zo seba vydať, aby ste zostali pri mne? Nech je to čokoľvek; som pripravený. Všetko, na čom záleží, je práve to, aby som vás mal vo svojom živote pri sebe.

Nepoviem vám, koľkokrát som v živote tancoval tak, ako mi hrali - nielen tak, ako som si sám hral. Pustite hudbu, a ja hneď budem tancovať, ako mi hráte. A presne v tom istom duchu som sa správal aj vtedy večer v divadle. Prichádza druhé dejstvo a ja sedím v publiku. Na rade je niekoľko groteskných výstupov a tu je reakcia milého Neala: Ha-á... (vyrazí zo mňa)... sedím tam a usilujem sa udusiť v sebe nával smiechu. A s tretím dejstvom to prišlo - moje tlmené „ha-ha-ha" prechádza na zvučné „he-he-he"... Takto sa smejem už niekoľko rokov. Kedysi som sa smial smiechom, ktorý ani nebol smiech a tak som ho aj nazýval - „nesmiech", až kým mi ktosi nepovedal: „Niečo s tebou nie je v poriadku? Si oukej?"

Bolo to v časoch, keď som pracoval v tíme Dr. Elisabeth Küblerovej-Rossovej. To ona sa pri tom mojom nesmiechu pozastavila. Raz povedala čosi smiešne a ja som bol nablízku. Zareagoval som po svojom. „Čo je s vami?" opýtala sa ma.

„Ale nič; iba to bolo celkom zábavné, čo ste povedali."

„Tak prečo sa potom poriadne nezasmejete, prečo to zo seba nevydáte?" začudovala sa. Poznáte Elisabeth Kúblerovú-Rossovú? Má taký tvrdý, neprepočuteľný švajčiarsky prízvuk. Spriatelil som sa s ňou a stal sa členom jej pracovného tímu. Takže pozor; skôr ako sa skončí tento deň, aj z vás môžu byť zrazu poniektorí v mojom tíme.

Takže Elisabeth tou svojou švajčiarskou angličtinou poznamenala: „Prečo ten smiech zo seba naplno nevydáte?"

„Akože nevydám? Čo tým myslíte?" spýtal som sa. „Veď práveže ja som sa smial."

„Ale kdeže !“ zaprotetovala. „Nevydali ste zo seba nijaký smiech. Ak je niečo smiešne, tak to dajte náležite najavo. Ak vás niečo bolí, tak to v sebe neduste; nech z vás tá bolesť vyjde. Prečo ju neprejaviť, prečo nedať najavo, čo vo vás skutočne je ?“

Nuž, späť k vzťahom, bol som si vedomý, s čím je potrebné vo vzťahoch obchodovať - alebo som si to aspoň myslel - aby som si ľudí pri sebe udržal, viete. A tak som robil len to, aby tie miesta okolo mňa vždy boli obsadené. No napriek tomu, že som skutočne robil všetko, čo som sa nazdával, že ľudí pri mne udrží, bolo pre mňa obrovskou záhadou, prečo sa miesta pri mne ustavične vyprázdňujú. A takto to pokračovalo, až som sa raz pristihol, ako zúfalo nad sebou jačím: „Čo vlastne všetci chcete ? Čo také mám ešte robiť, aby mi nejaký vzťah konečne fungoval ?“

Lenže vtedy som sa vôbec ani len nechytal. Dokonca vôbec som nevidel, ako so vzťahmi v skutočnosti kupčím. Poviem ti niečo: dobre, ja sa nebudem takto rehoť, ak ty nebudeš takto afektovane pokašľovať. Pozri sa, budem sa pri jedle správať tak, ako si želáš, ak ty nebudeš ráno pravidelne zabúdať zatvárať tubu od zubnej pasty... Ja toto, ak ty zas toto - nuž, nech už ide o čokoľvek, vždy je to len akési kupčenie. A obávam sa, že určite by sa naň našlo ešte oveľa viac a oveľa horších príkladov, ako sú tie spomínané; žiaľ.

A vidíte, i ja som sa dal na takéto citové kupčenie. 14. februára som sa však márne zháňal za nejakým valentínskym pozdravom s nápisom: „Rád si s Tebou o čokoľvek zakupčím. Ach, a ako len rád ! Odteraz až naveky niečo za niečo.“ V skutočnosti to moje citové obchodovanie bola len hra. V tej chvíli, keď mi tá druhá osoba prestala dávať to, čo som sa nazdával, že mi má poskytovať, znova som si uvedomoval, že to všetko len hrám, že tu nejde o pravé city. Celý náš vzťah stál na vzájomnej dohode **niečo za niečo: ja ti dám to a ty mne zas ono**. A keď pocítim, že sa mi nedostáva to, čo mi má byť poskytované, odchádzam; je koniec vzťahu. Alebo v niektorých prípadoch aj opačne: Ak vycítiš, že sa ti odo mňa nedostáva to, čo ti mám, ako sa domnievaš, poskytovať, opúšťaš ma.

Takto som prišiel na to, že začínam vzťahy z celkom nesprávnych dôvodov - nerobil som nič iné, len hľadal také skvosty, také prevoditeľné hodnoty svojej osobnosti, ktoré by mi bohato postačovali na to, aby som si za ne udržal pri sebe kohokoľvek. Čo by mohlo byť na mne také príťažlivé, také neodolateľné, také úchvatné, čo by ťa pri mne udržalo ? Nuž, nerozumel som, v čom bola chyba, čo robím zle; nerozumel som podstate vzťahov, až kým sa mi nezrútil ďalší, jeden z tých srdcových vzťahov, na ktorom mi mimoriadne záležalo.

Onedlho nato sa začali moje neobyčajné rozhovory s Bohom. „Neale, Neale,“ oslovil ma Boh, „ty vôbec nechápeš, o čom to všetko je. Predovšetkým však nechápeš, že zakaždým vstupuješ do vzťahov z celkom, ale celkom nesprávnych dôvodov. Ide ti len a len o to, čo z nich a za čo vyťažíš. Ochotne si vyjednáváš, pokojne s nimi kupčíš. Chápeš vzťahy len ako **čo a za čo** - takmer ako obchodnú transakciu. A preto ti celkom uniká samotný zmysel vzťahov. Lenže nový zmysel akéhokoľvek vzťahu nemá nič spoločné s tým, čo z neho človek vyťaží, ale je v tom, čo sa doň človek rozhodne vložiť. **Nie však s úmyslom vedomého očakávania, že za to dostaneš to, čo si sám želáš.** Tvoj vklad do vzťahu má byť jednoducho úprimným prejavom sebavyjadrenia v súlade s tým, kto v hĺbke svojej duše naozaj si.

Takže sa uisti, že ak do vzťahu niečo vkladáš, robíš tak prirodzene, z úprimnosti duše. A nikdy pritom ani na chvíľu nepopieraj svoje skutočné bytostné ja. Ak tvoje **pravé** ja nie je pre niektorých ľudí dostatočne príťažlivé alebo im nevyhovuje, aby pri tebe zostali, nechaj týchto ľudí od seba odísť; nech si idú. Časom sa pri tebe objavia osoby, ktoré budeš priťahovať práve tým, aký vo svojom vnútri naozaj si. A keď raz títo ľudia vstúpia do tvojho života ako ich vlastná odozva na tvoju autenticitu, na tvoj pravý, nefalšovaný prejav sebavyjadrenia, potom už pri tebe zostanú, lebo sa nebudeš musieť namáhať robiť zo seba niečo, čo by ich pri tebe udržalo. Je koniec falošným tónom, koniec falošným tancom.“

Od tohto momentu sa v mojich vzťahoch všetko zmenilo. V modeli mojich vzťahov nastal celkový obrat, keďže som konečne pochopil, aké je v nich moje miesto a poslanie. Pochopil som, že vzťah je tá najdôležitejšia a najosobnejšia skúsenosť, akú my ľudia navzájom spolu vytvárame a prežívame. Bez vzťahov nie sme ničím. Bez vás ani ja nič neznamenam; vôbec nič. Ale to ste už pravdepodobne vedeli, skôr než ste sem vošli. Pokojne ste si sadli a pomysleli: „Bezo mňa ten Neale nič neznamená.“ (Smiech.) A je to pravda. Ani bez vás... ani bez vás... (Ukazujúc pritom na rozličných prítomných ľudí.) A takisto bez vás nič neznamenam. Celkom nič. Naozaj je to tak, lebo bez vzťahových skúseností, bez prežívania vzťahov, nie sme veru ničím. Len vďaka prežívaniu vzťahov k niečomu inému môžem byť vo svojom živote tým, kým naozaj som. Chcem tým povedať, že bez vás ostatných, bez skúseností s vami, nemôžem vedieť nič ani o sebe.

A práve Boh mi veľmi zaujímavým spôsobom načrtol a priblížil celú túto skutočnosť. „Predstav si,“ povedal Boh, „že si sa zrazu ocitol v čisto bielej miestnosti; celá celučička je biela - biela dlážka, biely strop, biele steny... samý bielo-biely priestor. A predstav si, že ty sa v tej bielobe vznášaš, akoby si bol v tom priestore nejako zázračne zavesený, tak, že sa ani nemôžeš ničoho dotýkať, skrátka sa tu uprostred toho belostného priestoru len tak pozvoľna kolíšeš ako nejaká vianočná dekorácia, aj to bez akejkoľvek úchytky, háčika či struny. Celý si ponorený v mori všadeprítomnej bielosti. A ďalej si predstav, že v tom bielom priestore už nič iné neexistuje. Vôbec nič. Čo myslíš, ako dlho si v danom stave vystačíš s vlastnou skúsenosťou a budeš môcť takto existovať?“ Na odpoveď som nemusel dlho čakať, prišla hneď vzápätí: „Pravdepodobne nie až tak veľmi dlho; vôbec nie dlho.“

Veru tak, lebo bez čohokoľvek ďalšieho, čohokoľvek iného, ani nie som, neexistujem. Jednoducho sa nemôžem oprieť o nijakú vlastnú skúsenosť. Som, lebo som - nič viac. Ibaže si ani nemám ako uvedomovať, že vlastne som. Nemám ako zakúsiť a prežívať svoju existenciu - bez prítomnosti čohokoľvek iného, k čomu by som bol v nejakom vzťahu, ani niet čo zakúsiť a prežívať. Takže nemôžem nič vedieť ani o samom sebe.

No len čo by do tohto môjho bielo-bieleho priestoru nejakým spôsobom priľtkla na stenu malilinká atramentová škvrnka, ktorú by som stačil rozoznať - nepatrná čierna bodka, v tej chvíli presne v takom istom nepatrnom rozsahu zrazu začínam existovať. Ako prvé zo všetkého by začalo platiť „tam“ a „tu“, lebo ten fliačik, tá malinká bodka by bola tam a ja by som bol tu. Práve takto by som začal zadefinovávať samého seba - vďaka **vzťahu** k tej inej veci; v tomto prípade vo vzťahu k čiernej bodke na stene / Predstavoval by som si, že ja som to čosi... ten objekt, ktorý sa nazýva... No, asi by som to vyjadril opisne „čosi to **väčšie**“. A zrejme by som bol taký trúfalý, že vzhľadom na to, že ide iba o fliačik na stene, povedal by som tiež, že ja som ten „krajší“. Hoci, pravdupovediac, niekedy sa mi zdá, že nie som o nič vzhľadnejší ako nejaký fliačik na stene; ale keď sa to vezme všeobecne, predstavme si, že predsa len som na tom lepšie. A ďalej by som ešte mohol byť „rýchlejší“ alebo „pomalší“, mohol by som byť „tento“ alebo „tamten“... rozumiete, vo vzťahu k tej bodke na stene.

Ak by do tohto daného priestoru odkiaľsi vbehla mačka, moja skúsenosť sa jej prítomnosťou podstatne obohatí, lebo to, čo sa takisto ako ja nachádza v priestore a je navyše živé, je pre mňa oveľa podnetnejšie ako spomínaná bodka na stene. Takže teraz si už o sebe začínam vytvárať a usporadúvať celú škálu jednotlivých skutočností. Tá mačka je zrejme pružnejšia ako ja, na druhej strane ja som asi starší ako ona, no a ešte kadečo iné **vo vzťahu** ja a mačka. Ako vidíte, začal som si o sebe vytvárať predstavy na základe vlastných skúseností s tým, čo sa nachádza okolo mňa. A tak sú pre nás vzťahy z pohľadu samotnej našej fyzickej existencie - vzťahy k ostatným ľuďom, miestam a veciam - doslova **životne** či **bytotne** dôležité. Bez vzťahov k čomukoľvek na tomto svete by sme vlastne ani neboli.

Práve takto som začal chápať dôvody, prečo vôbec vzťahy existujú - či už ide o môj vzťah k tomuto stolu, k tomuto poháru vody alebo môj vzťah k vám, ktorí sa tu spolu so mnou delíte o toto miesto a čas. A vďaka tomuto vzťahu k vám nielenže hlbšie spoznávam sám seba, ale - a v tom je ten fígel' - na jeho základe sa zároveň doslova **definujem**. To znamená, **definujem sám seba, kto som v zmysle sebavytvárania** vo vzťahu k tomu, kto ste vy.

A tu sa to začína zaujímavo preplietañ. Ja sám sa nemôžem vyvíjať ako niečo, čo nie ste vy. To znamená, že môžem v sebe vidieť len to, čo vidím vo vás. To, čo sa mi nepodarí uvidieť vo vás, nikdy nenájdem ani v sebe, lebo vlastne ani neviem, že také čosi vôbec existuje. Preto ani v sebe nemôžem objaviť božskú podstatu vlastnej existencie, skôr než na ňu „natrafím“ vo vás, než ju neobjavím a **nerozpoznám** vo vás. Ak sa mi nepodarí rozpoznať tú božskosť vo vás, nemôžem ju vybadať v sebe; ak nevidím vaše dobré stránky, nevidím ani svoje. A to isté platí aj o zlých stránkach, lebo čo neexistuje tam, nemôže existovať ani tu. Napokon, je na to nespočetné množstvo dôvodov, z ktorých tým najnezanedbateľnejším je i ten fakt, že na tomto svete, v tomto našom priestore sme všetci jedno, každý z nás je ako jeden. Nikto iný tu už nie je. Takže vzťahy majú v našom živote výsostné, jedinečné miesto - a navyše **nenahraditeľné**. To znamená, že nič, vôbec nič ich nemôže nahradiť. Nič nám nemôže priniesť to, čo prinášajú vzťahy, lebo práve tie predstavujú v našom živote jedinú skúsenosť, prostredníctvom ktorej sa v ňom identifikujeme, realizujeme a tak ho vlastne prežívame. Pritom tu teraz nerozoberáme iba vzťahy k ľuďom, ale máme na mysli vzťahy ako také, v širšom zmysle - teda i k miestam, veciam, ba dokonca i k udalostiam, tomu, čo sa v živote vyskytne či príhodi. Áno, my všetci sme vo vzťahu k okolnostiam a udalostiam týkajúcim sa nášho života. Nuž a vďaka týmto jednoznačne sebakreatívnym vzťahom sa potom prejavujeme, dávame najavo, deklarujeme a vyjadrujeme, **kto naozaj sme**, naplňame svoje poslanie a stávame sa samými sebou.

Len čo raz pochopíme, aké posvätné miesto majú vzťahy v životnej skúsenosti každého z nás, budeme si túto skúsenosť zo vzťahov uchovávať ako **vskutku** posvätnú -nie iba v myšlienke, nie iba v slove, ale najmä v **skutku**. A práve skutky začnú prinášať tú vzrušujúcu zmenu.

Najskôr sa bližšie pozrime na tajomstvo, ktoré som pred chvíľou spomenul: iba to, čo vidím vo vás, môžem vidieť i v sebe. Práve táto skutočnosť predstavuje v našich vzťahoch primárnu, prvoradú funkciu - lepšie vás spoznávať a vidieť vo vás tú najveľkolepejšiu predstavu, akú si len o človeku viem predstaviť; a dokonca aj vám ju pomáhať vytvárať do tej miery, do akej sa vám ju nedarí naplňať. Takže vo vzťahoch nemajú partneri bažiť po tom, čo by jeden od druhého bral, ale má im ísť o to, aby si navzájom dávali a aby sa vo svojom partnerstve vzájomne posilňovali o toho druhého a takto dávali najavo a prejavovali, kto naozaj sú - v takýchto prejavoch jasne vidíme životnú dôležitosť vzťahov. No a práve toto je v skutočnosti **raison d'être** všetkých vzťahov, ten pravý dôvod, prečo vlastne existujú.

Naše vzťahy potom nadobúdajú zrazu celkom iný, odlišný zmysel. Už sa viac nepokúšame zistiť, čo by sa **z nich** dalo vyťažiť, ale čo **do nich** môžeme vložiť. Ako ich teda môžeme posilňovať a utužovať? Čo všetko vďaka nim môžeme vytvárať? A ako sa v nich **realizovať**? Nuž, prostredníctvom svojich vzťahov môžete všetko poľudšťovať. Dokonca môžete „realizovať“ aj ľudí. Stačí vzájomná náklonnosť a priťažlivosť urobí svoje - sú na svete, sú **reálni**. A to je napokon i najvyššie štádium, vrchol **sebarealizácie**.

Zároveň je to ďalšie tajomstvo, o ktoré sa chcem dnes s vami podeliť. Sebarealizáciou sa zaoberá veľa ľudí. Lenže aj sebarealizácia môže byť rozličná; niektorí ľudia sa nazdávajú, že ju dosiahnu tým, že sa niekde izolujú, budú bez pohnutia sedieť a ticho hľbať, jednoducho budú sami v sebe a sami so sebou. Ved' napokon, ako vyplýva i zo samotného výrazu, ide predsa o **sebarealizáciu**. Pokúsme sa aj my takýmto spôsobom sebarealizovať - nehybne si sadnime niekam, kde budeme celkom sami, plameň sviečky a tlmená upokojujúca hudba

nebudú prekážať, a ticho hlbajme. A možnože by sme pritom mohli vydávať aj nejaký náležitý zaujímavý zvuk, povedzme také hlboké: „Aummm...” Nuž, čokoľvek podobné robíme - a ja to nezatracujem, nemyslím si, že je to niečo zlé - a nazdávame sa, že práve takýmto spôsobom sa seberealizujeme (a čím dlhšie, tým lepšie), tak potom sme vôbec nepochopili úžasnú múdrosť obsiahnutú v prostom posolstve, že: **sme tu jeden pre druhého**.

Napokon, seberealizácia sa nedá dosiahnuť izolovane; sám osebe sa človek nemôže seberealizovať. Seberealizácia znamená vidieť a realizovať seba v tom druhom a cez toho druhého. Skutoční duchovní učitelia preto nerobia nič iné, iba chodia medzi ľuďmi a usilujú sa navracaať ich samým sebe. Boli ste už niekedy v spoločnosti takéhoto duchovného majstra? Alebo podobného človeka, ktorého ste považovali za silnú duchovnú osobnosť? A boli ste pri tom, keď celé úsilie svojej osobnosti sústredil na to, aby zvládol veľké majstrovstvo seberealizácie? Nuž, ak sa raz s takými ľuďmi stretnete (ihneď ich ľahko spoznáte), všimnite si, že prevažnú časť dní, a vlastne i celého svojho života, sa títo majstri usilujú rozpoznávať a vidieť to majstrovstvo práve **vo vás**. Budú sa na vás dívať, budú vám hľadať priamo do očí a budú vás vidieť takých, akých si dokonca neviete predstaviť samých seba ani vy sami. A vy sa len budete čudovať, prečo **vy** nevidíte seba tak, ako vás vidia **oni**. Nato sa budú čudovať **oni**, ako je možné, že vy sami sa takto nevidíte. Zložitá? Takže poďme na to odznova (smiech). Samozrejme, myslel som to len tak mimochodom; nemienim to opakovať. Takže môžem pokračovať, sme všetci sústredení? Oni sa teda budú čudovať, prečo oni ne-... no, budú sa čudovať, prečo vlastne vy... toto... Alebo ako je to? Moment, to neplatí, zabudnite na to (smiech). Viem, viem, dostal som sa; premohli ma argumenty.

Ak si teda pestujeme svoje vzťahy týmto ušľachtilým spôsobom, vzájomne si vlastne transformujeme celú svoju životnú skúsenosť s tými, ktorí sú nám blízki a ktorých máme radi. Zrazu **od nich** nič nevyžadujeme, naopak -túžime **im** všetko dávať. Chceme im dávať všetko, čo v nás je, samých seba, a pritom nič od nich na revanš nevyžadujeme.

Aby nám však bolo jasné: neznamená to, že ľuďom dovoľíme, aby si s nami robili, čo sa im zachce. Neznamená to, že vo vzťahoch a kvôli vzťahom budeme zo seba robiť nejakých obetných baránkov; potom by to boli nefunkčné vzťahy. A o tom tu predsa nie je reč. Život od nás nevyžaduje, aby sme verne stáli pri niekom, kto nás zneužíva. Takže ja odchádzam, nič ma pri vás nedrží. Tak, tak, len sa na mojich žartíkoch pokojne a nahlas zasmejte...

V každom prípade to však znamená, že keď sa v plnej miere rozdáваме pre iných, prežívame lásku, ktorá si nekladie nijaké podmienky; dokonca ani keď vravíme: „Nechcem žiť spolu s tebou." Pozrite, raz zaiste nájdeme spôsob, ako žiť oddelene bez akejkoľvek horkosti a zášte. A nebudeme na to potrebovať ani advokátov. Viete, aký je hlavný a jediný dôvod, prečo potrebujeme právnikov? Jednoducho preto, lebo existujú.

Raz určite budeme schopní pozrieť si priamo do očí a povedať: „Nadišiel čas rozísť sa. Odteraz sa môžeme mať radi aj bez akýchkoľvek podmienok; naďalej si môžeme navzájom dávať v plnej miere všetko to, čo v nás je, a pritom nemusíme žiť nevyhnutne za každú cenu spolu v jednej izbe, v jednom dome, v jednom meste, na tom istom mieste. Jednoducho, isté prejavy tvojho správania nie sú v súlade s tým, ako som sa rozhodol prežívať svoj život. To však ešte neznamená, že ťa už nemám rád (či rada)."

Raz určite budeme schopní vyriešiť túto pravdu bez toho, aby sme na to museli hľadať na partnerovi čosi zlé, aby sme ho či ju očierňovali v mene nevyhnutného potvrdenia vlastnej pravdy. Keď sa dostaneme na takúto úroveň chápania vzťahov, potom budeme môcť vytvárať čisté, úprimné a trvácе vzťahy, po akých vo svojom živote všetci túžime, keďže takéto vzťahy zrazu nezaťažujú nijaké podmienky a nijaké obmedzovania, nech už by sa týkali čohokoľvek.

Teraz sa pozrime na ideálne vzťahy, na čom sú založené a ako fungujú; poviem vám, čo o tom viem. Predovšetkým sú to všetko vzťahy, v ktorých sa nekalkuluje. Ideálne vzťahy sa nezakladajú na nijakých podmienkach. Nijaká podmienenosť, nijaké obmedzovanie. Čisté a úprimné vzťahy totiž vychádzajú zo skutočnej lásky -pravej a vrúcnej - a z úplnej slobody. Sloboda vlastne tvorí podstatu toho, kto ste. Sloboda je zároveň aj základom lásky. Slová **láska** a **sloboda** sú navzájom zameniteľné. K nim sa radí aj slovo **radosť**. Radosť, láska, sloboda - sloboda, láska, radosť. Tieto tri slová znamenajú jedno a to isté. Ľudská duša nemôže pociťovať radosť, ak je čo i len trochu tým alebo oným spôsobom obmedzovaná. Preto ak niekoho naozaj ľúbime, nikdy, ale nikdy sa ho neusilujeme nijakým spôsobom obmedzovať či usmerňovať. Láska nám vraví: „Moja vôľa je tvoja vôľa.“ A ďalej: „Chcem pre teba len to, čo si želaš ty sám.“ Ak vravím: „Chcem pre teba to, čo ti ja želám,“ potom ťa v skutočnosti neľúbim. Takto ľúbim iba sám seba **cez** teba, pretože si prostredníctvom teba nárokuješ na to, čo si želám ja, namiesto toho, aby som rešpektoval tvoje želanie.

A tak sa dostávame k najväčšej irónii vzťahového modelu - len čo poviem: „Chcem pre teba len to, čo si sám želaš,“ nikdy ma neopustíš. Každý z nás si totiž túži nájsť takého človeka, ktorý mu nebude brániť dosiahnuť v živote to, čo od života chce a očakáva. Pozrite, celý svet sa proti nám spriahol a robí, čo sa len dá, aby nám zabránil dosiahnuť v živote to, čo si skutočne želáme - počínajúc vlastnými rodičmi, keď máme sotva dva roky... „Nie, nie, to nemôžeš mať!“ A neskôr preberú štafetu učitelia v školách: „Tú žuvačku vyhodte; na hodine mi nebudete prežúvať!“ A ešte ďalšie a horšie obmedzovania; no, ďakujeme pekne !

O pokračovaní v rovnakom duchu svedčia aj roky nášho dospievania s prebúdajúcou sa sexualitou, ktorá nasmerovala naše túžby k tomu jedinému, čo však okolitý svet vôbec nechcel brať na vedomie a jasne nám dával najavo, že takáto túžba „akosi“ nie je náležitá - a podľa niektorých náboženstiev sa dokonca nepripúšťa čo i len pomyslenie na podobné chůtky... Ach, ach, akú galibu a zmätok sme si len narobili na tejto planéte tým svojím bláznivým sexuálnym vybavením. Hotové šialenstvo.

O nič lepšie to nebolo ani v začiatkoch našej dospelosti, ba ani o celé roky neskôr, keď sa nás tento svet všemožne usiloval presviedčať, že to, čo si v živote naozaj želáme, nikdy nedosiahneme. Len tak na dokreslenie; viem aj o takých prípadoch, keď manželky prídu za svojimi mužmi a nadviažu: „Miláčik, v meste otvárajú kurz ručných prác. Je to každý utorok večer na šesť týždňov. Rada by som sa prihlásila.“ A skutočne poznám takých manželov, ktorí rezolútne vyrieknu: „Nie.“ Viete si predstaviť manžela, ktorý svojej žene vraví: „Nechcem, aby si chodila do nejakého kurzu vyšívania...“ ? A predsa sa to stáva.

„Archie, ale veď je to len kurz ručných prác. No tak, Arch...”

„Vyhod' si to z hlavy, Edith ! A zabudni na to.”

Niečo vám to pripomína ? Správne; a pamätáte sa aj na dôvod, pre ktorý sa bavila celá krajina a všetci sa tak schuti smiali na Archiem Bunkerovi ? Správne; v tejto scéne sa zhliadla polovica tejto krajiny. Lenže, poviem vám, bol to poriadne rozpačitý smiech.

Môj nebohý otec - pokoj jeho duši - hoci som ho mal úprimne rád, bol veľmi podobný typ človeka. V istých veciach síce nemal s Archiem Bunkerom veľa spoločné, najmä čo sa týka rasových predsudkov a predpojatosti, ale v tom ostatnom, kto je tu hlava rodiny či pán domu a tak -vážení ! - v tom by si tí dvaja mohli podať ruky. „V tomto dome som pánom ja,“ to bolo jeho, „a bez môjho zvolenia si nikto nebude chodiť na nejaké kurzy vyšívania. A to sa ešte uvidí, či to vôbec schválím !“

Vo vzťahu, ktorý je založený na rýdzom prejave ozajstnej lásky, nie je nič neobvyklé, ak žena príde za mužom a povie mu: „Môžem sa prihlásiť do kurzu ručných prác ?“ A nič neobvyklé nie je ani na tom, ak mu povie: „Môžem ísť dnes na obed s Harrym ? Mimochodom, drahý, ty sa tak nevoláš.“ A jej manžel, nazvime ho Mike, na to odvetí: „Moja vôľa je tvoja vôľa. Chceš ísť na obed s Harrym ? Chod' teda s Harrym na obed. Milujem ťa natoľko, že chcem pre teba len to, čo si želaš ty sama.“

Keby Harrymu vŕtalo v hlave, ako Mikeovi túto osobu odcudziť a odvieť, nech na to pokojne zabudne, pretože počet žien, ktoré by opustili takých ľudí, ako je Mike - teda ľudí, ktorí im poskytujú pocit slobody a možnosti sebavyjadrenia a sebarealizácie - je mizivý. Naopak, veľmi mnoho žien opúšťa takých Mikeov, ktorí im vravia: „Na nijaký obed s Harrym nepôjdeš. A vôbec, nech to meno v tomto dome už viac nepočujem ! Také veci si vyhod' z hlavy - čo sa to s tebou robí ? ! Ty nevieš, komu patríš ? Si predsa moja žena !“

Len tak mimochodom, to isté robia aj ženy svojim manželom. „Drahá, rád by som sa dnes zastavil na obed s Matildou.“ „To nemyslíš vážne ! ?“

Tuším som použil dosť hlúpy príklad, je trochu od veci; nevystihuje celkom to, o čo mi ide. Život prináša toľko rozličných situácií, v ktorých sa prejavujete, kto skutočne ste a akí vlastne ste.

Láska nikdy nevraví nie. Viete, ako to viem ? Nuž lebo Boh nikdy nevraví nie. A Boh a láska sú vo svojej podstate celkom zameniteľné pojmy. Boh by nám nikdy nepovedal nie, nech by ste žiadali čokoľvek. Dokonca ani keby sa nazdával, že to, o čo žiadate, vám privodí veľké ťažkosti. Ako napríklad obed s Harrym či obed s Matildou. Alebo nech už ide o hocičo iné. Pochopte: Boh vám nikdy nepovie nie, lebo Boh si uvedomuje, že do tých najväčších ťažkostí sa rozhodne nedostanete. To znamená, že nijakým svojim úprimným prejavom si nemôžete privodiť skazu, lebo nepopierate sami seba. Takto sa môžete práveže vyvíjať, duchovne rásť a stávať sa skutočne tým, kým vo svojej podstate ste. Takže Boh nám hovorí: „Chcem pre vás len to, čo si želáte pre seba vy sami. A dosiahnite to s tými, ktorých úprimne ľúbite.“

A teraz pozor. Budiček ! Preberte sa. Chcem vás všetkých vyburcovať, lebo musíte vedieť, že len čo začnete byť konfrontovaní s tým, čo nechcete počuť, hneď mi tu pospíte. Áno, doslova začnete upadať do spánku, tak ako tu sedíte na týchto stoličkách (smiech). Prítom sa budete nazdávať, že to, samozrejme, súvisí s niečím iným ako s tým, o čom tu ten človek reční. „Iba som trochu unavený,“ poviete si. To je ten mechanizmus podvedomia - zapne sa, vždy keď dochádza ku konfrontácii toho, čo nechce prijímať alebo s čím sa nemieni stotožniť. Akoby si vravel: „Túto časť radšej prespím.“ Takže si dávajte pozor, lebo väčšina z nás si prespí život s otvorenými očami. Na to naozaj pozor, aby sa to nestalo i vám. Preto buďte bdelí. Buďte bdelí. Neviete, kedy príde váš majster.

Ale vidím, že máme na túto chúlостivú tému prvú otázku. Tak si vypočujme, čo vás o vzťahoch zaujíma...

Neale, v Tretej knihe Rozhovorov s Bohom sa pýtate Boha na inštitút manželstva. A Boh ho... zavrhuje; bagatelizuje ho a vraví, že takýto inštitút manželstva nemá veľkú opodstatnenosť. Veríte tomu ?

No, zdá sa mi, že ste slovám Boha neporozumeli. Boh nepovedal, že manželstvo ako také nemá nijakú opodstatnenosť, a vôbec ho nezavrhuje. Boh povedal: manželstvo v terajšej podobe, do akej ste si ho dovedli **vy** -

... Inštitucionalizovanej; ako inštitút.

Nuž, dokonca ani také manželstvo, manželstvo ako inštitút, teda jeho súčasná **podoba, do akej ste ho sformovali a sformovali** - nie ako inštitút sám osebe a nie ako manželstvo samo osebe, ale manželstvo ako umelo vykonštruovaná podoba, do ktorej ste ho vy (rozumejte spoločnosť) ustanovili - veru nemá nijakú opodstatnenosť.

Samotný výraz „opodstatnenosť“ má relatívny význam. Relatívny voči čomu? A opodstatnený vzhľadom na čo? Pozrite, Boh vraví, že neexistuje taká vec, ktorá by bola správna alebo nesprávna - či tomu veríte, alebo neveríte - pretože „správnosť“ a „nesprávnosť“ sú takisto relatívne pojmy. To, čo bolo správne včera, nemusí byť správne aj dnes, dnes to môže byť práveže nesprávne; a naopak. Napokon, presvedča nás o tom - toľko ráz a tak hodnoverne - samostatný život.

Ale toto si tu teraz nemusíme hlbšie rozoberať. Každý uvažujúci človek chápe, že správnosť a nesprávnosť sú relatívne pojmy. A Boh používa tieto termíny - správny, nesprávny, opodstatnený či neopodstatnený v súvislosti s tým, čo my považujeme a aj vyhlasujeme za prospešné pre nás samých, či už pre nás ako celé ľudstvo, alebo ako jednotlivcov.

No a práve takýmto spôsobom sme my ľudia zvažili, usúdili a napokon aj deklarovali, že manželstvo má byť najvyšším prejavom toho najúžasnejšieho prežívania lásky, akého je len ľudstvo schopné. Takto sme to sformovali a sformovali. „Želáme si,“ vyhlásili sme, „aby sa manželstvo stalo konkrétnym prejavom tej najúžasnejšej a najväčšej lásky, akej sme my ľudia schopní.“ Nato sme pre túto lásku začali zavádzať a uplatňovať inštitút manželstva a konkrétna skúsenosť z inštitucionalizácie tohto vzťahu dnes vykazuje celkom opačné výsledky - v skutočnosti inštitucionalizované manželstvo predstavuje vlastne najnižšiu formu lásky, akej je ľudstvo schopné. Je to láska, ktorá si nárokuje a privlastňuje, a nie oslobodzuje a povznáša. Je to láska, ktorá nás obmedzuje a spútava, a nie zušľachtľuje a posilňuje. Je to láska, ktorá si prisvojuje, a nie rozdáva. Je to láska, ktorá si vo svojom dosahu všetko skôr podmaňuje, než obrodzuje.

Vytvorili a ustanovili sme manželstvo, ktoré nemá nič spoločné so skutočným prežívaním lásky; a je na to až primnoho príkladov. Vytvorili sme si vlastne akýsi zvláštny druh rukojemníctva. A to má byť to, čo chceme mať z manželstva. Chceme, aby to raz a navždy bola presne zaškatuľkovaná kapitola nášho života, v ktorej ostáva všetko presne tak, ako to bolo v prvých chvíľach, keď sme vyriekli „ľúbim ťa“. Lenže ľudia a svet idú ďalej. Všetko sa mení. Život nestojí na jednom mieste, život sa ďalej vyvíja. A podobne i manželstvo, tak ako sme si ho ustanovili, začína pôsobiť proti prirodzenému vývoju samostatného života, pretože poskytuje primálo vzduchu vo svojej umelej ulite, ktorú mu sformovali a vymedzili mnohé spoločenské, náboženské a rodinné tradície.

Manželstvo, v širšom zmysle, bolo a je týmito societami, náboženstvami a rodinnými tradíciami využívané ako nejaké miniväzenie, druh istej zmluvnej a presne vymedzenej ustanovizne, v stanovách ktorej sa vraví: „Všetko bude raz a navždy tak, ako je to v tejto chvíli. Už nebudeš ľubiť nikoho iného a nikomu inému nebudeš prejavovať svoju lásku a náklonnosť tak, ako to prejavuješ mne. Už nebudeš chodiť nikde inde, len tam, kam idem ja. A nebudeš robiť nič, čo by sa mi priečilo a nepáčilo. Odteraz bude tvoj život vo väčšine prípadov do istej miery ohraničený.“ Nuž a každý počin, ktorý by sa vymykal z tohto stanoveného vymedzenia, každý prejav slobodného ducha, ktorý by sa vymanil spod týchto obmedzení, sa potom chápe ako prečin voči manželstvu a v konečnom dôsledku sa obráti proti ľuďom, čo znova len ubíja a spútava ich ducha.

To je tá irónia manželstva, takého manželstva, ako sme si ho vytvorili a ustanovili my sami. Od vyslovenia nášho „áno“ pri sobáši už nemôžeme vo väčšej miere robiť to, čo by sme v živote ešte radi robili. V zápale romantickej lásky a zaľúbenosti, ako i v prvých chvíľach manželstva by čosi také pripustil len málokto z nás. Na to sa príde až s odstupom času - troch, piatich rokov... alebo, ako sa to traduje v známom kliše, „v kritickom siedmom roku

manželstva"... Po siedmich rokoch spolunažívania si partneri zrazu uvedomia, že inštitút manželstva ich vlastne podstatne ochudobňuje o plnohodnotné prežívanie života, namiesto toho, aby ich oň obohacoval.

Samozrejme, toto sa netýka všetkých manželstiev. Je však dosť takých manželstiev, v ktorých to platí v plnej miere. A povedal by som, že tých je dokonca prevažná väčšina. Napokon, svedčí o tom obrovský počet rozvodov, pod ktoré sa nepodpisuje tak často a vo výraznejšej miere ani tak to, že partneri už majú dosť jeden druhého alebo že sa navzájom odcudzili či jeden druhému zunovali, ako skôr ten fakt, že ich manželstvo nahlodávajú a otravujú tie spomínané reštrikcie a všeobecné obmedzovanie vlastnej osobnosti, ktoré na nich súčasná podoba manželstva uvalila. Ľudské srdce vycíti, keď je odstavené na vedľajšiu koľaj.

A potom, láska sama osebe je práve o slobode. A sloboda - to je tá pravá definícia lásky. Láska je o voľnosti, láska nepozná hranice, obmedzovanie, reštrikcie či podmienky akéhokoľvek druhu. A tak sa domnievam, že to, čo sme tu s láskou porobili tým, že sme ju sformalizovali, vytvorili jej umelú ustanovizeň, nemá nič spoločné s jej výsostne prirodzeným charakterom. Láska predstavuje ten najautentickejší zážitok v rámci ľudskej skúsenosti.

A my si z tej grandióznej autenticity lásky urobíme umelú, oficiálnu ustanovizeň. To je potom pre ľudí naozaj veľmi ťažké, aby naďalej zostávali zaľúbení.

A tak sa pred nami vynára nutnosť pretvoriť terajšiu podobu manželstva - ak si ho vôbec chceme ešte zachovať - v duchu nových predstáv: „Nebudem ťa obmedzovať. Nebudú existovať nijaké podmienky, ktoré by nás nútili nasilu formálne zotrvať pri sebe. Nebudem sa nijakým spôsobom usilovať potláčať tvoje prirodzené prejavy o sebarealizáciu. Skutočným zmyslom tohto manželstva - jeho novej formy - je podnecovať a odovzdávať si životodarnú energiu na hlboké a hodnotné prežívanie života; prežívanie života toho, kto skutočne si a akým si sa rozhodol byť."

A ešte jedna vec, o ktorú sa zasadzuje **nové chápanie manželstva**: „Dobre si uvedomujem, že časom sa aj ty -tvoje vlastné ja - budeš vyvíjať a meniť. Budú sa meniť tvoje myšlienky, názory, predstavy, záľuby, túžby... A bolo by lepšie, keby sa zároveň menilo aj samotné tvoje chápanie vlastnej osobnosti, samého seba, toho, kto si, lebo ak sa nebude meniť, po celé tie roky budeš len veľmi nezáživnou, stagnujúcou figúrkou, a to by ma vôbec, ale Vôbec netešilo. Takže si uvedomujem, že prirodzený proces vývoja zaiste zaznamená zmeny aj na tebe."

Táto nová forma manželstva umožňuje nielen akceptovať spomínané prirodzené zmeny, ale ich v dobrom zmysle slova aj podnecuje.

Pretrvávajúci starý model inštitútu manželstva - síce s pôvodným zámerom a ideálmi, pre ktoré manželstvo ako také dodnes chceme mať - chátra. Neprejavuje životaschopnosť a zlyháva pri napínaní svojho zmyslu. No i napriek tomu sa my ľudia vo svojom každodennom živote naďalej pokúšame dosiahnuť svoje túžby a ideály týmto neproduktívnym starým spôsobom tradičného manželstva, tak ako sme si ho formálne vytvorili a ustanovili.

Dokonca ešte aj manželské sľuby vernosti, myslím niektoré tie klasické zaužívané procedúry skladania manželských sľubov (chvalabohu, v priebehu rokov už aj v ich obsahu nastali isté zmeny), sa po celé stáročia nezaobídu bez zmienky o privlastnení si partnera, čím sa pričínili o takú filozofiu manželstva, na ktorú by samotná pravá láska s najväčšou pravdepodobnosťou nepristala. A mladí ľudia to, mimochodom, veľmi dobre vedia. Mladí ľudia to inštinktívne vycítia, a preto už celé roky - vo vzrastajúcej miere najmä

v šesťdesiatych, sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch - starším generáciám vravia: „Viete, my s láskou nemienime kupčiť. Na to sa veru nedáme. K tomu naozaj nechceme dospieť.“

A tak mladí ľudia začali uprednostňovať voľné súžitie, označované za „voľnú lásku“, čo v 60-tych a 70-tych rokoch vyvolávalo pohoršené otázky typu: „Ako sa len môžu na čosi také dať; ako len môžu takto ‚na hromádke‘ vedno žiť ? !“ Ak ste s niekým práve takto žili koncom 50-tych rokov, povedzme v roku 1958, bol z toho hotový škandál. Prešlo však len zopár rokov a milá mládež začala praktizovať takéto súžitie bez akýchkoľvek zábran a škrupulí. „Viete,“ nerozpakovali sa konštatovať mladí, „ten váš skostnatený názor na manželstvo si môžete zabalzamovať a uložiť niekam; načo by nám dnes bol, takémuto manželstvu nerozumieme. Láska predsa neznamená obmedzovanie, prisvojovanie, spútavanie... Láska má povznášať, posilňovať a oslobodzovať tú najbyťostnejšiu, najveľkolepejšiu časť toho, kto my ľudia sme.“

A tak, ako to skutočne je už od prvopočiatku čias, kedykoľvek dochádza v ľudskom spoločenstve k nejakej grandióznej zmene, privedie nás k nej mladí, naše deti. Veruže to sa neozývame my, ktorým čas postriebil či preriedil vlasy, ale je to najmä a predovšetkým mládež, kto vraví: „Poznáme aj lepší spôsob spolužitia a môžeme vám to dokázať. My na to teraz pôjdeme takto.“ www.andele-svetla.cz

A ako vidíme, tento ohromný zvrät v chápaní manželstva pri prechode do dvadsiateho prvého storočia sa netýka výlučne mladých ľudí, ale - čo je takmer zábavné - okrem tínedžerov a dvadsať-tridsaťročných sa k takémuto chápaniu partnerských vzťahov a súžitia prikláňajú už aj šesťdesiatnici, sedemdesiatnici a dokonca i osemdesiatnici, ktorí sa na seba skúmavo zahľadia a prehodia: „Vieš, Martha, keď to takto klope týmto, prečo by sme neskúsili podobne žiť spolu aj my ? Čo na to povieš ?“ A šokujúci počet 65-ročných, 70-ročných, ba i 80-ročných dám vskutku odpovie: „A prečo nie ?“

Rozumejte, to nie je argument namierený proti manželstvu ako inštitútu, ustanovizni ako takej. Aby nám všetkým bolo jasné: toto je faktický stav súčasného inštitútu manželstva, vyplývajúci zo skutočností, na akých sú založené mnohé a mnohé manželstvá. Existuje však aj dosť takých manželstiev, ktoré fungujú úžasným spôsobom a v ktorých nemá miesto nijaké vzájomné obmedzovanie sa partnerov či kladenie si podmienok. Som nesmierne šťastný, že ako príklad takéhoto manželského spolunažívania môžem uviesť svoje vlastné. Je to ten najlepší a najkrajší vzťah v mojom živote. Moja manželka a ja sa v ničom navzájom neobmedzujeme a nedovoľíme, aby naša láska bola podmieňovaná nejakými osobitými nárokmi a vyžadovaním alebo vynucovaním takých či onakých spôsobov v správaní. Jediné, čo Nancy a ja od seba v správaní vyžadujeme, či skôr očakávame, je toto: **Ži prirodzene a vierohodne, tak, ako to cítiš.** Ži v súlade so svojou pravdou, vnútorným presvedčením. A ak ma naozaj ľúbiš, ľúb ma práve preto, že ja sa vo svojom živote riadim svojou pravdou, svojím presvedčením. Počujete to ? Tak vedzte, že toto je ten pravý, požehnaný vzťah.

Raz som sa obrátil k Nancy - bolo to asi po troch rokoch, čo sme spolu žili - a povedal som čosi, čo prekvapilo aj mňa samotného, hneď ako som to vyriekol. Jedného dňa som sa teda na ňu len tak mimovoľne zadíval a celkom spontánne vyhlásil: „Vieš, žiť s tebou mi pripadá tak, ani keby som žil sám.“ Úžasná vec; úžasné vyznanie. Viete, ja som totiž najvierohodnejší a najprirodzenejší práve vtedy, keď som celkom sám, keď pri mne nikto nie je; vtedy sa skutočne najväčšmi cítim sám sebou. V takých chvíľach pokojne môžem vyskočiť z postele celkom nahý a tmoliť sa takto sem a tam celé minúty. Dokonca i dole do kuchyne môžem vkĺznuť len tak bez šiat alebo si vhpnúť ráno do bazéna. A pokojne si vtedy môžem vraviť, čo chcem; bez zábran si môžem nahlas pospevovať; bez zábran môžem... no, jednoducho si smiem robiť čokoľvek a celkom po svojom, práve tak, ako si to práve predstavujem a zmyslím - teda len keď som celkom sám, keď sa cítim neobmedzene sám

sebou. No dnes už s výnimkou tej roztomilej osôbky, mojej manželky, s ktorou keď sme spolu, cítim sa práve tak, ani keby som bol sám.

„Vieš, ako ťa mám najradšej ?“ zareagovala vtedy Nancy so zrejším prejavom umocnenia môjho autentického sebavnímania.

„Nie. Ako ?“ spýtal som sa.

„Mám ťa rada práve takého, aký v skutočnosti si,“ odvetila.

„Myslíš aj s mojou nadváhou a tak ? A aj s tým mojím nemožným smiechom ?“

„Nielenže ťa ľúbim napriek tomu tvojmu smiechu, ale ja ťa ľúbim práve aj pre ten smiech. Nielenže ťa ľúbim napriek všetkým tvojim chybám, na aké si len spomenieš, ale ja ťa ľúbim práve takého, aký si aj s tými chybami.“

A **toto** je láska. Všetko ostatné je pretváрка, faloš.

Mimochodom, viete vlastne, čo sú to vlastné chyby ? (Kdesi som zapotrešil svoju vreckovku a teraz aby som taký rozčítlivený nad tým, čo vravím, zadržoval slzy...) Viete teda, čo sú to tie chyby ? (Berie si od kohosi podávanú hygienickú vreckovku.) - Vďaka, srdečná vďaka. - Je to sebaklam vychádzajúci najavo; určite. A ešte prejav strachu - sebaklam, ktorý sa prejavuje navonok. Kedysi som na sebe videl iba samé chyby a zrejme aj preto som vo vzťahoch zlyhával. Nazdával som sa, že bez nich by som sa ľuďom javil v takom svetle, že hneď by ma všetci brali, či dokonca by si ma vyložene obľúbili. Lenže ja som sa pre všetky tie svoje chyby iba umáral a premýšľal o nich, pretože všetci ľudia v mojom okolí, neraz vrátane mojich rodičov (nech im dá Boh ľahký odpočinok), mi ich ustavične vytýkali a vyhadzovali na oči. Až neskôr som natrafil na jednu učiteľku - bolo to už veľmi dávno -ktorá mi úžasným spôsobom otvorila oči. „Skús trochu pouvažovať nad tým,“ povedala mi, „či tvoje najväčšie chyby nie sú v iných súvislostiach práve tvoje najväčšie prednosti. Zober si napríklad aj takú možnosť, že presne to, prečo ťa ľudia majú radi, sa za iných okolností môže niekedy ukázať ako pravý dôvod, pre ktorý sa od teba neskôr odvracajú. Takže to, že ťa dnes kamaráti možno nazývajú neznesiteľným machrom, keď vravia: ‚Čo si len ten o sebe myslí !‘ nie je vlastne nič iné ako presne tá istá vec, tá istá tvoja vlastnosť, o ktorú im ide vo vyhrotených situáciách, keď príde na to...,a kto nás teraz povedie; kto nás z tej kaše dostane ? Ale veď Neale je presne ten vodcovský typ, aký potrebujeme. On je ten pravý ! Neale, ty si náš človek; preto si ťa tak veľmi vážime a máme radi ?“

Ja som veľmi spontánny človek. Takže ak ľudia potrebujú niekoho takého, kto sa hneď zhurta pustí do toho, čo mu práve skrslo v hlave, tak potom áno: „Neale je ten pravý, on je náš človek.“

Na druhej strane, práve túto vlastnosť mi zároveň vyčítajú a vravia, že som nezodpovedný vetroplach. (Takže jedno aj druhé spolu.) Moja nezodpovednosť nie je teda nič iné ako spontánnosť, len trochu preladená na inú frekvenciu. No a toto mi povedala spomínaná učiteľka: „Neale, to všetko je len otázka uhlu pohľadu. Nič na sebe neretušuj. Neusiluj sa na svojej osobnosti čosi násilne meniť či potláčať. Nepokúšaj sa na svojom správaní odstrániť to, čo ti je bytostne vlastné, to, čo ťa robí tým, kým si. Nezabavuj sa toho. Zostaň vždy sám sebou a uchovávaj si v náležitej miere všetky stránky svojej osobnosti, aby si bol prijateľný pre seba a za nijakých okolností sa ani na okamih nespreneveril samému sebe.“

Úžasný pohľad na vec, však ? Dnes si už teda nemusím lámať hlavu nad všetkými tými svojimi „chybami“. Vo väčšej či menšej miere sú to jednoducho (či dokonca) moje významné osobnostné vlastnosti. Chápete ?

A práve o toto ide v ozajstných pravých vzťahoch. Právě vzťahy vytvára celkom nový vzťahový model, v ktorom sa deklaruje: „Vidím v tebe to, čo si sám želaš vidieť v sebe. Dávam ti to, čo si sám želaš dostávať.“

A ďalej i toto: „To, čo prijímam od teba, prijímam sám od seba. A to, čo nevyhovuje tebe, zamietam aj pre seba. Nemôžem predsa dovoliť samému sebe tešiť sa z toho, čo nevyhovuje tebe.“

Takže naša aktuálna výzva znie: Dokážeme žiť vo vzťahoch bez nastolovania akýchkoľvek podmienok ? Dokážeme žiť vo vzťahoch, v ktorých sa nikdy neozýva obmedzujúce **nie**, ale jednoducho iba súhlasné **áno** ? Môžu byť naše vzťahy čistým prejavom tej najušľachtilejšej lásky, akú si len vieme predstaviť ? Lúbime svojich drahých natoľko, aby sme im bez najmenších ťažkostí kedykoľvek povedali tie tri čarovné slovíčka ? Nie, nie; nemám teraz na mysli to obvyklé: „Veľmi ťa ľúbim.“ Ja myslím na iné tri čarovné slová utužujúce každý vzťah - „**Ako si želaš.**“

Teda nech je tak, ako **ty** chceš, ako si **ty** želaš.

Ak sme dostatočne pripravení úprimne vysloviť práve tieto slová, potom prinavraciame ľuď ich vlastnému sebauvedňovaniu, aby sa cítili a aj boli sami sebou. A keď sa o to skutočne usilujeme, dávame tým prosto najavo, ako nám záleží na partnerovi a tiež na tom, aby náš spoločný vzťah prinášal to, čo nás oboch robí šťastnými, ako si to predstavujeme. Ale máme tu ďalšiu otázku...

No, viete, tých otázok by sa našlo hádam aj milión. Je to problematika, ktorej sa venujem dlhý čas. Už celé roky vediem kurzy zaoberajúce sa otázkami ľudských vzťahov. Sama som dlhší čas vydatá a celé roky žijem práve v takom šťastnom a úspešnom manželstve, o akom hovoríte. Vlastne, žila som, lebo od istej chvíle to už tak nepociťujem. Pritom môžem povedať, že na tomto vzťahu som si naozaj dala záležať. Mám manželstvo, o ktorom sa dá pokojne povedať, že v ňom prevláda nefalšovaný pocit nesmiernej slobody. Do tohto manželstva som vstupovala s plným vedomím vlastného súhlasu; môj vnútorný hlas mi vravel: „Tento vzťah funguje; teraz je všetko tak, ako má byť.“ A tak som vzhľadom na to žila v presvedčení, že nie všetko, čo sa okolo mňa deje, musí nutne spĺňať moje vlastné predstavy; no a čokoľvek, čo potom nasledovalo, som brala podľa toho, ako mi to vyhovovalo. A skutočne, všetko klapalo, dokonca i vtedy, keď to práve nevyzeralo tak, ako som chcela. Pociťovala som v sebe schopnosť všetko zvládať a brala som to ako môj osobný príspevok do života.“

Tak v čom je problém ?

Nuž, problém je v tom, že spolu s manželom sme časom uviazli v akomsi vzájomnom vnútornom súboji kto z koho, keď si každý z nás chce presadiť to svoje, a nevieme sa cez to preniesť a pohnúť sa ďalej. Náš vzťah stagnuje a ja už naozaj nevidím možnosť dostať sa z toho. Vlastne už ani neviem, čo sa mám spýtať. S istotou môžem povedať, že svojho manžela z celého srdca ľúbim. A cítim, že on takisto úprimne ľúbi mňa...

Takže, ak dobre rozumiem, ocitli ste sa vo vzájomnom partnerskom zápase kto z koho, keď si chce každý partner presadiť to svoje. Nuž, na to vám poviem čosi, čo zrejme vyznie takmer bezcitne: „No a čo ?“ Prečo vás to až tak znepokojuje ? Prečo sa vám ten vnútorný „zápas kto z koho“ nepozdáva ? Čo na tom nie je v poriadku ?

Vychádzam predovšetkým zo svojej súčasnej nespokojnosti nad tým, čo všetko mi v našom vzťahu chýba a čoho všetkého sa mi nedostáva. Tá debata o tom, že človek by nemal chcieť zo vzťahu všetko iba dostávať, ale mal by sa zamerať najmä na to, čo sám má doň vkladať, mi vráta v hlave celé dopoludnie. Pozorne počúvam, čo vravíte. Môj vzťah s manželom zrejme

trpí na nedostatočné prežívanie lásky. V podstate k sebe cítim hlbokú náklonnosť a skutočnú lásku. Keď sa tým pocitom poddám, často takmer zabúdame na svoju vlastnú identitu, hlavne že sme jeden s druhým - vtedy cítim, akoby sme konečne vyšli z boxerského ringu. Áno, sme ani dvaja boxeri, ktorí, len čo zaznie gong, sa vzájomne objímajú. To je u nás ten zreteľný okamih pravej lásky, dôkaz, že sa navzájom skutočne úprimne a hlboko ľúbime. V tej chvíli cítim, že som mu rovná a že aj on mi je rovný. Zrazu je ten náš súkromný súboj o prevahu nesmierne vyrovnaný a my obaja sme v ňom celkom rovnocenní partneri; také čosi vás poriadne uzemní. V takýchto chvíľach, keď sa ocitáme mimo manželského ringu, mimo toho súboja kto z koho, uvedomujeme si silu svojho partnerstva a cítim, ako nás opája nadprirodzený ošiaľ našej lásky. Lenže v zabehanom kolobehu každodenného života jeden druhému tak veľmi ubližujeme.

Moment; tu vás preruším.

Dobre, ako teda dosiahnuť harmóniu vo vzťahu bez toho, aby som sa musela prispôbovať nejakým podmienkam, ktoré mi navyše naozaj nevyhovujú ?

Neprispôbujte sa podmienkam, ktoré vám nevyhovujú. Jednoducho sa vnútorne vôbec nezaťažujte ani len tým, že sa vlastne odmietate prispôbovať. Neprispôbujte sa a hotovo ! Uvediem jednoduchý príklad. Povedzme, že niekto sa rozhodol... napríklad Nancy; Nancy sa teda rozhodla, že sa dá na fajčenie, lebo sa jej to zapáčilo. Momentálne síce Nancy vôbec nefajčí, a ani ja, len chcem uviesť naozaj jednoduchý „ukážkový“ príklad, na ktorom by sme všetci bez výnimky pochopili, o čo tu vlastne ide.

Výborne; v poriadku.

Takže jedného dňa príde Nancy domov so škatuľkou cigariet a oznámi mi: „Vieš, chcem ti povedať, že som začala fajčiť.“ Ja sa však s takým niečím neviem zmieriť a navyše mi to aj prekáža. Pozor, neprekáža mi Nancy, teda Nancy ako taká, veď Nancy je vždy len Nancy. Teraz je to však už aj Nancy „Fajčiarka“. A mne zrazu môže robiť problémy prispôbiť sa tomuto jej rozhodnutiu.

Nuž, jednoducho môžem odmietnuť prispôbiť sa Nancynmu fajčeniu. Môžem to však urobiť bez toho, aby som pritom Nancy nejako znemožnil, bez toho, aby som robil problémy z toho, ako mi jej fajčenie prekáža, ako sa tomu neduhu nemienim prispôbiť, bez toho, aby moje odmietanie prispôbiť sa jej záľube vo fajčení vstúpilo medzi nás a nahlodalalo náš vzájomný vzťah. Nancy môžem napríklad povedať toto: „Láska moja, ako ťa len ľúbim ! A budem ťa ľubiť navždy. Lenže kvôli tebe samej sa mi vôbec nepozdáva, že v mojej prítomnosti fajčíš. Nedá sa nič robiť, odchádzam z tejto miestnosti. A tú cigaretu si pokojne vychutnaj. Mimochodom, ak trváš na tom, že budeš v dome stále fajčiť, potom pravdepodobne z neho odídem, lebo sa mi nijakovsky nepozdáva žiť v dome, v ktorom všade cítim cigaretový dym. Samozrejme, že ťa aj naďalej ľúbim. A ľúbim ťa tak vrúcne ako kedykoľvek predtým; lenže odchádzam. Drahá, naozaj ťa ľúbim.“ A Nancy by možno povedala - keby nebola veľmi chápavá (čo však ona je), takže keby nebola, tak by možno povedala: „Chceš povedať, že odchádzaš z domu len preto, lebo fajčím ? A pritom mi chceš ešte navrávať, že mi to vôbec nezazlievaš.“ A ja by som odvetil: „Chápem, že mi zrejme potrebuješ naznačiť, že ti to predsa len zazlievam, lenže ja si dovoľm zariadiť svoj život jednoducho tak, ako to prirodzene cítim, podľa svojej najhlbšej pravdy. A tá pravda je taká, že ťa skutočne ľúbim, no zároveň nemôžem nevedieť, že si sa dala na fajčenie. Pritom mne osobne nevyhovuje žiť v dome, v ktorom sa fajčí. Ak si sa teda rozhodla fajčiť aj naďalej, som vlastne nútený žiť niekde inde, niekde mimo tohto domu. Ale aj naďalej ťa budem ľubiť, na tom sa nič nemení, lenže už ťa budem musieť ľubiť z iného miesta.“

V poriadku. Rozumiem.

Problémy, pre ktoré ľudia zvyčajne vstupujú do súbojov kto z koho pri presadzovaní si svojho, všeobecne súvisia s tým, že partneri vlastne nemajú pre seba dostatok času, že sú k sebe neprístupní a že si netolerujú svoje aktivity a záujmy. Inými slovami: „Netráviš so mnou dosť času !" či: „Zaujíma ťa len to, čo sa mne vôbec nepozdáva !" A už sme v sebe - práve pre tie spomínané príčiny. Teraz vám uvediem príklad, ako by to asi mohlo vyzeráť v skutočnom živote. Predstavte si, že z vášho partnera sa stal workoholik a na rozdiel od prvých troch rokov vášho manželstva, keď ste trávili takmer každú chvíľu spolu, náhle nastal zvrät a vy ste vedno čoraz menej a menej.

A takto to ide ďalej už siedmy, ôsmy či desiaty rok, pričom dnes sotva môžete vraviť o nejakých spoločne strávených chvíľach... Nuž a práve pre toto sa raz pochytíte, lebo sa pokúšate riadiť čas svojho partnera a nárokovat' si naň. „Vieš," povieť mu, „chcem, aby si aspoň tri víkendy do mesiaca ostal doma a venoval sa aj mne. Nepáči sa mi, že celý čas niekam lietaš, vždy si na cestách, raz robíš to, potom zas hento, nato musíš stihnúť ešte aj toto a vlastne stále si preč... vždy dookola nejaká práca, nič iné len samá práca. Mne pritom nevenuješ ani štipku pozornosti !" Isteže, nemusia padať presne tieto slová, ktorými adresujete partnerovi svoje výčitky, no tí úprimnejší by to zrejme povedali asi takto nejako, hoci väčšina ľudí by to sformulovala ináč. Nešli by na vec priamo vecným konštatovaním: „Pravda je taká, že si vyžadujem tvoju pozornosť. Chcem, aby si sa mi venoval a trávil čas so mnou." Tak či tak, súboj kto z koho o presadenie si svojho a kto bude mať navrch sa práve začal.

Možnože váš partner sa napokon pokúsi pristúpiť na vašu pre neho neľahkú dohodu a povie: „Dobre, v poriadku; keď si to tak veľmi želaš, odteraz budem robiť do mesiaca len jeden víkend, nanajvýš dva." Uzavrú teda dohodu, ibaže ak sa on neskôr rozhodne tráviť tri víkendy v niektorom z nasledujúcich mesiacov znovu niekde mimo domu, začne sa cítiť vinný, začnú ho trápiť výčitky svedomia, začne sa cítiť pod papučou a najmä sa bude cítiť **kontrolovaný a ovládaný**, načo v ňom vzbúkne zlosť a hnev a čoskoro máte oheň na streche - súboj kto z koho sa stupňuje: „Kto ti dal právo rozhodovať, čo mám robiť so svojím časom ? !"

Ja by som si veru nikdy nedovolil pustiť sa do podobného súboja so svojou drahou. Ak by aj robila niečo, s čím vonkoncom nesúhlasím alebo čo sa mi ani trochu nepozdáva a vôbec mi nie je po vôli, tak by som jej jednoducho povedal: „Vieš, môžeš robiť, čo sa ti žiada. Prosím, **ako si želaš**. Lenže ja ti však musím povedať, že keď si takmer každý víkend v mesiaci preč z domu, tak to tu bez teba nie je ono. V poriadku, ak ťa to baví, nie som proti, ale potom chcem, aby si vedela aj to, čo zamýšľam robiť s tým dlhým časom, keď tu nie si a naďalej tráviš víkendy mimo domu a bezo mňa. Chcem si nájsť niekoho iného, s kým budem môcť spoločne tráviť tie víkendy. A neber to ako vyhrážku. To nie je vyhrážka; a ani sa tým vôbec nepokúšam uväzovať si ťa na retiazku. Jednoducho tým len dávam najavo, ako to celé beriem a čo je pre mňa v tejto situácii smerodajné. Túžim byť s niekým. Rád by som prežíval dni svojho života, celý svoj život, s niekým milovaným. Ak nechceš byť pre mňa tou milovanou osobou ty, dobre, v poriadku. Ako si želaš. Rob, čo uznáš za vhodné. A v mojich slovách nehľadaj nijakú zášť, nijakú zlobu či výčitky. Ja len konštatujem holé fakty. A v tomto duchu mi dovoľ náš rozhovor aj ukončiť: Keby som sa mohol rozhodnúť žiť s niekým milovaným, bola by si to určite ty. Práve preto ešte vždy nosím na prste túto obrúčku. Teba nech však moje rozhodnutie nijako nezaväzuje, nemusíš sa rozhodnúť rovnako; no chcem, aby si vedela, že moja prvá voľba padá na teba. Zároveň však musíš vedieť i to, že vždy mám možnosť aj **druhej voľby**, tretej, štvrtej."

Takže pozor, v tomto prípade ide jednoducho iba o faktické konštatovanie, a to spôsobom, ktorý nie je nijako výhražný či agresívny. A nie je to ani zastrašovanie: „Ved' počkaj, ja ti ukážem." Je to len obyčajné objektívne: „Takto sa veci majú, takto to je. Nič viac a nič menej. A ja ti to hovorím celkom otvorene a úprimne, pritom s nepredstieraným prejavom stálej úcty

a oddanosti, bez štipky zášti, jednoducho férovo, tak, ako by si podobné veci mali vydiskutovať ľudia, ktorí o sebe tvrdia, že sa vrúcne ľúbia. Nuž, taký je môj pohľad na vec - otvorený a úprimný. Takto to cítim. Fakty sú teda známe, teraz je len na nás, aby sme sa slobodne a nezaujato rozhodli."

To, čo práve vravím, neznamená, že ak urobíš niečo nesprávne, nejaký chybný krok, tak ti to ihneď spočítam aj s úrokmi, takže si láskavo dávaj radšej dobrý pozor na to, čo hovoríš a ako sa správaš - nie, to nie; ja vravím výhradne o tom, že ak sa časom rozhodneš správať tak, ako mi to nevyhovuje, a ja sa s tým prosto nemôžem prirodzene stotožniť - ach, a aby som, mimochodom, nezabudol, platí to aj opačne, teda ak sa časom ja rozhodnem opakovane správať tak, ako to vonkoncom nevyhovuje **tebe** - tak či tak, vždy je tu možnosť slobodnej voľby, vždy sa dá rozhodnúť ako ďalej. Nič ma predsa nenúti, aby som reagoval na správanie, ktoré odporuje môjmu naturelu a presvedčeniu, iba tak, že ho budem nezúčastnene akceptovať. To nejde. Ja len chcem, aby si vedela - vravím to celkom na rovinu - že ak sa takto budeš správať aj naďalej, nezostáva mi s najväčšou pravdepodobnosťou nič iné, iba si zariadiť život podľa svojich najlepších predstáv. A nevylučujem, že sa v nich nepočíta s príchodom nejakej inej osoby, s ktorou s rozhodnem deliť o všetky tie premnohé veci, o ktoré som sa pôvodne mienil a nádejal deliť výlučne s tebou.

Takže vidíte, v tomto prípade nejde o partnerský súboj kto z koho, keďže nikto nemusel silou-mocou presadzovať to svoje - každý sa môže slobodne riadiť podľa seba. Obaja partneri sa pokojne môžu stiahnuť z bojového poľa do svojho vlastného základného tábora v plnej sile, pričom tomu druhému dovoľia **byť** tým, kým je, dovoľia mu **robiť** to, čo mu vyhovuje, a taktiež **mať** to, čo si sám zvolil - bez toho, aby bol voči nemu nejako zaujatý.

„Zvoľ si to, čo chceš, čo ti vyhovuje. Ak si želaš fajčiť, tak si fajči. Pokojne sa rozhodni pre to, čo ti vyhovuje, a ja sa zas rozhodnem pre to, čo vyhovuje mene.“ Takýto prístup umožní Nancy dobre si všetko zvážiť. Stojí jej to fajčenie za to, aby váš vzájomný vzťah dospel až tak ďaleko, že preň už nemienim byť naďalej v jej prítomnosti? Ba dokonca, že sa pre to chystám od nej odsťahovať? A ona si to veru poriadne zváži. Buď bude fajčiť ďalej - čím dá jasne najavo, že fajčenie je pre ňu natoľko dôležité, že preň pripustí i takúto dramatickú zmenu v našom vzťahu - alebo sa teda fajčenia prosto vzdá. Čiže skoriguje vo svojom správaní to, čo narúša náš vzťah. Nie však preto, lebo ju k tomu nútim - ja predsa nič také ani nerobím - ale preto, lebo sa tak **slobodne a uvážene rozhodla ona sama**, uvedomujúc si, že ak ovládne isté prejavy svojho správania, potom môže pozitívne ovládať a viesť celý svoj život. Vidíte ten rozdiel? Chápete?

Áno, chápem. Ďakujem.

Nemáte za čo. Práve takto totiž v podobných situáciách reaguje láska. Láska nezápasí so silou; láska vôbec nie je o tom, kto z koho. Nikdy.

Ale máme ďalšiu otázku. Áno, prosím, nech sa páči...

Neale, čo je pre vás osobne vo vzťahu najväčšou výzvou?

Pre mňa je vo vzťahu najdôležitejšia transparentnosť, priehľadnosť - aby som bol pre svoju partnerku takpovediac čitateľný. Dokonca aj po všetkých rokoch prežitých v spoločnosti mojej úžasnej životnej družky naďalej kdesi vo mne tlie istá obava a chvíľami sa ma zmocňuje akýsi strach - čo ak niečo vytuší? Čo ak to len vytuší... a prestane ma mať rada; viete, čo ak mi príde na to, že som na burze investoval päťtisíc dolárov a ten obchod napokon krachol a ja som tak prišiel o peniaze, pričom som sa jej o tom doteraz nezmienil ani slovom... alebo že som práve kúpil nové auto a ani som sa s ňou o tom dopredu neporadil.

Veruže veru, presne toto som urobil pred dvoma rokmi. Prechádzal som raz okolo novej predajne áut, a tak som sa pri nej zastavil. Zrak mi padol na jedno auto a ja som zrazu pocítil neodolateľnú túžbu kúpiť si ho. „To auto musí byť moje,“ povedal som si. Nuž a tak som si ho v priebehu dvadsiatich minút len tak odrazu kúpil. A domov som dorazil už v novom aute. Celou cestou som však hútal: „Veď je to smiešne, čo si práve vyviedol !“ Šoférujem si domov v novom aute a hlavou mi víri nájostlivá otázka: „Ako len to auto zatajím pred ženou ? !“ Vedel som, že skôr či neskôr mi na tú kúpu auta aj tak príde. Možnože ešte v ten istý večer. Asi si tú situáciu viete predstaviť: „Komu patrí to auto pred domom ?“ A tak som ďalej uvažoval (popravde, ani dáky žiačik základnej školy): „Ako to len urobiť, aby mi na to neprišla ?“ Vzápätí som si odpovedal: „To je ale sprostosť !“ A hneď nato som priamo z auta zavolať cez mobil svojej manželke: „Drahá, práve som na ceste domov. Vyjdí von pred dom, keď dorazím; niečo ti chcem ukázať.“ „O čom to vravíš ?“ spýtala sa ma. A ja som vyklopil pravdu: „Práve som kúpil auto.“ (A v telefóne bolo zreteľne počuť iba to, ako keď človek v podobných situáciách, postavený pred hotovú vec, naprázdno preglgne.)

Takže toto, presne toto je pre mňa vo vzťahu tou najväčšou výzvou - vlastná transparentnosť; a to najmä voči niekomu, komu v živote bezvýhradne dôverujem. A ja svojej Nancy skutočne takto dôverujem. Bezvýhradne verím v jej lásku, akou ma ustavične zahŕňa. A predsa, ešte vždy sa obávam, že pred ňou nevyjdem celkom s kožou na trh, že k nej nebudem dostatočne otvorený, úprimný a čestný, že sa jej nezverím s každým svojím pocitom, každou myšlienkou, názorom, pochybnosťou, jednoducho s každou každúčkou vecou, čo robím; chápete ? Myslím, že moje obavy, či budem vo vzťahu vždy celkom priehľadný, majú korene v dávnej, veľmi dávnej minulosti v prastarom ľudskom strachu z Boha. Zaiste, predtým som sa nazdával, že Boh mi to zakaždým „spočíta“.

Mimochodom, musím povedať, že táto myšlienka sa vo mne ozýva ešte aj dnes. A dodnes vo mne hľadajú - i keď už nie veľmi nájostlivo, skôr len tak nepatrne - isté pochybnosti; a to aj napriek tomu, čo som osobne zakúsil a čo stojí napísané v úžasných **Rozhovoroch s Bohom**; ešte vždy sa občas v noci prehadzujem v posteli a premýšľam: „Ach, čo ak si to všetko len namýšľam; čo ak sú to všetko len moje číre výmysly ? ! Čo ak sa mýlim ? A čo ak zavádzam milióny a milióny ľudí - navyše o Bohu... Ak sa skutočne mýlim, páni moji, Boh mi to parádne spočíta !“

V tých chvíľach si však musím byť celkom načistom a celkom transparentný, otvorený voči Bohu: „Vieš, Bože,“ vravím, „ak sa naozaj mýlim, spolieham sa len a len na to, že Ty predsa vieš o čistote a úprimnosti môjho konania. Chcem povedať, že nikdy som nemienil nikoho vedome zavádzať, že v mojom konaní nikdy neboli nekalé či bočné úmysly. Ak sa teda u Teba nájde pre mňa čo len troška milosrdenstva, zadrž ma v tom, čo konám.“

Porozumeli ste ? Už to nie je ten Boh, o ktorom viem, že skutočne existuje. To je Boh mojich predstáv, Boh môjho strachu a obáv. Myslím si, že ten hlboký strach, ktorý sa ukrýva v našom vnútri, strach, že raz sa nám všetko spočíta, strach, že zostaneme nepochopení a napokon aj potrestaní Božou mocou, sa v našom živote prenáša na ďalších a ďalších ľudí: na našich partnerov, na našich blízkych a milovaných, na našich kolegov v práci, na každého, s kým vo svojom živote prichádzame do styku. Takže mojou metou či výzvou v súvislosti so vzťahmi je myslieť na každého z týchto ľudí, ktorí sú mi blízki či pre mňa nejako dôležití, s ktorými mám isté vzťahy, presne tak, ako chcem myslieť o samotnom Bohu - teda ako o svojom najúžasnejšom priateľovi. Túžim po takom priateľstve s Bohom, po takom priateľstve so svojím životným druhom a vôbec so všetkými tými, ktorých mám rád a sú mi blízki, že pokojne môžem pred nimi zastať nahý - mentálne i fyzicky - a povedať: „Neexistuje nič, čo by som mal pred vami skrývať, nemám nijaké zastierané či bočné úmysly, nijaké rafinované plány. Taká je moja pravda, čistá pravda, a to je vlastne **všetko**“ Práve o toto sa usilujem vo svojom živote - je to pre mňa zároveň aj tá najväčšia a dennodenná výzva.

Chcem sa vás spýtať, Neale, na zrkadlenie duší vo vzťahu -ide o to, že ak nemáte niečo rád na človeku, s ktorým ste nejako v styku, dávate tým vlastne najavo, čo neznášate na sebe samom. Mohli by ste sa k tomu stručne vyjadriť ?

Viete, už dlhší čas nie je toho vôbec veľa, čo by som na ľuďoch nemal rád, lebo už dávnejšie som prišiel na to, že práve to, čo sa mi nepáči kdesi inde, nepáči sa mi jednoducho ani tu. A nie je to tak dávno, odkedy sa mi začalo páčiť všetko, čo sa týka mojej osoby. Nie je to úžasné ?

Chápem, že tomu dosť ťažko uveríte, keď tu takto sedíte a dívate sa priamo na mňa, lenže ja mám dnes na sebe naozaj veľmi rád všetko, čo je charakteristické pre moju osobu a osobnosť. Páči sa mi môj vzhlad. Páči sa mi moje vystupovanie. Páčia sa mi moje názory a postoje. Mám rád svoje výstrednosti. Mám rád svoju spontánnosť. A mám rád i všetko to, čo je na mne nekonvenčné. Celkom sa mi na sebe pozdáva dokonca i to, čo na mne vôbec nie je ideálne. Ba i ten môj hurónsky smiech. Viete, mám na sebe všetko rád a musím vám prezradiť, že je to prvý raz, čo sa práve takýmto spôsobom cítim veľmi dobre a čo to takto aj otvorene hovorím. A práve preto, že to takto cítim a takto to aj beriem, dnes už naozaj nie je toho vôbec veľa, čo by sa mi na iných ľuďoch nepozdávalo.

Stal som sa neuveriteľne tolerantným človekom. Isteže je to neobyčajné, že mám tak rád všetkých ľudí, ktorých vídam okolo seba. Dnes už u nich akceptujem aj také prejavy v ich správaní, aj také vlastnosti a povahové črty, nad ktorými by som ešte pred zopár rokmi len znechutene mávol rukou.

Takže sa nazdávam, že celá tá obrovská zmena, čo sa so mnou udiala, je spätá s láskou k samému sebe, z ktorej potom pramení aj tá ohromná a ohromujúca láska k iným ľuďom, lebo: „Ak máte radi samých seba, potom môžete mať radi aj iných.“

Môžete nám vysvetliť, čo je to tých päť úrovní pravdy, ktoré neraz spomínate ?

Keď hovorím o význame transparentnosti vo vzťahoch, teda o jasnom a čistom vzťahu, často mám na mysli práve pravdivosť a pravdovravnosť ako skutočnú podstatu samotnej transparentnosti. A ako som bol prostredníctvom neobyčajných rozhovorov s Bohom upovedomený, skutočne existuje päť úrovní pravdy.

Na tej prvej úrovni je to pravda, ktorú vravíte **sami sebe o sebe**. Táto úroveň predstavovala pre mňa nesmiernu výzvu, keďže predtým som sám seba roky a roky iba klamal. Vskutku je ťažké čo i len pomyslieť si, že ľudia klamú doslova sami seba, lenže oni to práveže celkom bežne robievajú a ja som po celé tie roky nebol iný.

Druhú úroveň tvorí pravda, ktorú vravíte **sami sebe o iných**. No aj na tejto úrovni som sám sebe celé roky klamal. Uvediem konkrétny príklad; dlhý čas som si navrával, že som romanticky zaľúbený do istej osoby, s ktorou som vtedy chodil. Kedykoľvek, keď som si pomyslel, že to zrejme ani nie je až taká pravda, kedykoľvek, len čo mi čosi také zišlo na um - „Hm, a čo ak už do nej možno ani nie si zaľúbený... ?“ - akýsi vnútorný hlas v mojej mysli vzápätí zaprotestoval: „Sprostosť; samozrejme, že ju ľúbiš !“ Zrejme preto, lebo takto som vtedy podľa seba myslieť aj mal. Takto to teda podľa mňa malo byť. Nuž, navrával som si to a tak vlastne sám seba klamal po celý ten dlhý čas, až kým som si raz otvorene nepovedal pravdu -samému sebe o tom druhom človeku. Vlastne som to vtedy ani nijako nahlas nedeklaroval, len som si to povedal tak súkromne, čo ma však tak či tak stálo nesmierne veľa vnútorných síl.

Potom je tu tretia úroveň, keď vravíte pravdu **o sebe iným** - je to presne to, čo práve teraz robím ja.

Na štvrtej úrovni je to zas pravda, ktorú vravíte **o niekom inom inom** - samozrejme, tú „svoju“ pravdu, nie pravdu ako takú či absolútnu, taká vlastne objektívne ani neexistuje; tu ide o to, že ja sa o svoje vlastné presvedčenie, svoju vnútornú pravdu o niekom inom delím s inými ďalšími ľuďmi.

A napokon máme ešte piatu úroveň, na ktorú sa dostanete vtedy, keď vravíte pravdu **všetkým a o všetkom**. Ak dokázate zvládnuť všetkých týchto päť stupňov pravdy, tak potom ste zdolali päť pomyselných schodov do neba, lebo nebo je miesto (odmlka), kde sa už viac nemusí klamať.

Hovorí sa, že niekedy človeku od bolesti puká srdce a už sa nikdy celkom nezacelí, ostáva akoby väčšmi otvorené, a tak môže prijímať a prežívať viac lásky. Prečo sa naše srdcia musia niekedy najprv nalomiť bolesťou, aby sme začali intenzívnejšie cítiť ?

Ja si nemyslím, že je to nevyhnutnosť. Nech už to povedal hocikto - teda že ak človeku puká srdce od bolesti, tak je oveľa náchylnejší prežívať viac lásky - možnože tým chcel iba vyjadriť niečo, čo sa niekedy stáva, nie však to, čo sa nevyhnutne **musí** stať. Ja sa nazdávam, že prežívať a precitovať viac lásky sa určite dá aj bez akejkoľvek bolesti. My však žijeme v zajatí svojho vlastného kultúrneho mýtu. A podľa tohto hlboko zakoreneného kultúrneho mýtu láska vraj zraňuje a bolesť je jej spoločníčkou; veď to poznáte - bez bolesti nieta slasti, ako sa vraví. Musím vám však povedať, že za posledné roky som prišiel na to - a stále sa mi to potvrdzuje - že lásku je možné prežívať naplno čisto radostne a precitovať ju pritom s takou intenzitou, ako len srdce vládze, a to bez akejkoľvek bolesti. Takže pokojne môžem vyhlásiť, že rečičky o tom, ako chodí láska ruka v ruke s bolesťou, bez najmenšieho zaváhania odmietam. A podobne aj také názory, že k láske sa vchádza iba dverami bolesti, či to, že bolesť je jedinou bránou k láske. Nie, nie, nič také nie je nevyhnutné - je to len číry kultúrny mýtus a my ho pokojne môžeme poprieť rozhodným a svojprávnym konaním, ba už len tým, že sa ním jednoducho nebudeme riadiť.

A keď vás opustí milovaná osoba ? Ani v tom prípade niet miesta pre bolesť ?

Veru nie. Ak ma opustí milovaná osoba, ani to nie je dôvod na bolesť, pretože aj cez takúto skúsenosť objavujem samého seba, hodnoty svojej osobnosti, svoje čaro. Kedysi pred mnohými rokmi, keď ma opustila milovaná osoba, som sa domnieval, že spolu s ňou odišlo aj akési bytostné opodstatnenie môjho života; celá moja osobnosť, zažitá predstava o sebe, kto som, bola zrazu preč. Až neskôr som sa poučil - a hoci to vyznie istým spôsobom možno až trochu hrubo, pravda je taká, že som predsa len čosi pochopil: keď jedna za sebou navždy zavrie dvere, už je za nimi pripravených zaklopať a vstúpiť zo päťdesiat ďalších. Lebo som svojím spôsobom pozoruhodný a vedomý si čara svojej osobnosti.

Akú úlohu zohráva vo vašej kariére Nancy ?

Môžem vám povedať, že je to tak nejako v súlade s Božskou dichotómiou: každú a jednu, no pritom vôbec nijakú.

Inými slovami, je mi celkom jasné, že Nancy nie je v mojom živote tou silou, vďaka ktorej môžem robiť to, čo robím. Ak by som sa totiž nazdával, že je to len vďaka nej, vrátilo by ma to naspäť do čias obáv a strachu, že ak ma raz opustí, tak potom je všetko nenávratne stratené. Takže Nancy nevidím ako niekoho, na kom stojí a s kým padá môj svet a môj život. A predsa ! Akýmsi pozoruhodným a zvláštnym spôsobom by ten môj život a svet predsa len nebol bez nej taký, akým je. No a to je tá Božská dichotómia.

Myslím si, že Nancy zohráva v mojom živote hlavnú úlohu. Vidí ma presne tak, ako sa vidím ja sám. Vidí ma tak, ako si ja sám predstavujem vidieť samého seba. A to je dielo lásky.

Láska vraví: „Vidím ťa tak, ako sa vidíš ty sám vo svojich najlepších predstavách o sebe.“ V skutočnosti láska vraví ešte viac: „Nielenže ťa vidím tak, ako sa ty sám vidíš vo svojich najlepších predstavách o sebe, ja ťa dokonca vidím aj tak, ako sa nevidíš ani ty sám. Vidím v tebe **viac**, ako v sebe vidíš ty sám.“

Raz ktosi povedal: „Keby sme samých seba videli tak, ako nás vidí Boh, na tvári by nám zažiaril široký úsmev.“ A ja sa nazdávam, že Nancy ma vidí presne tak, ako ma vidí Boh. Navyše, vždy mi čosi povie, čosi veľmi milé, akoby len tak mimochodom. Aj teraz, keď pred chvíľkou okolo mňa prechádzala, len tak mimovoľne prehodila: „Bože, či si krásny.“ Viete, asi by som s tým nemal vychádzať na bubon a vyrapotať to celému svetu, ale ak mi zide na um čo i len na okamih nejaká myšlienka, čosi, čo možno ani nie je pravda, no tak či tak ma to vracia naspäť k mojim dávnejším úvahám o tom, že vlastne vôbec nie som telesne príťažlivý muž, tak ľudia ako Nancy, tí, ktorí vás ozajstne a nezištne ľúbia, vás znovu a znovu utvrdia o presvedčivosti tých najodvážnejších krásnych predstáv, aké o sebe máte.

A to je presne to, o čo ide ! Nezištný prejav lásky. Ľudia, ktorí vás takto prirodzene ľúbia, vás ustavične utvrdzujú o presvedčivosti tých **najodvážnejších** krásnych predstáv, aké o sebe máte. Áno, to si **ty**. Áno, ty **zvládaš** aj toto. Viete... myslím tie najtrúfalejšie predstavy o sebe, aké sa nám roja v hlavách uprostred noci a s ktorými by sme sa navonok neodvážili nikomu, ale vôbec nikomu otvorene zdôveriť, pretože by nás mohli označiť za takých a hentakých - či už za namyslených egoistov, nezodpovedných rojkov, nafúkancov, alebo hocijako ináč nelichotivo - len čo by si vypočuli, aké odvážne, priam trúfalé predstavy o sebe vám víria v hlavách uprostred noci. A odvážim sa vôbec myslieť si o sebe čosi také ? Nuž, viete, ak máte okolo seba ľudí, ktorí vás úprimne a hlboko ľúbia, na nič podobné sa ani nemusíte odhodlávať či osmeľovať - povedia to za vás oni. Napríklad: „Ty si ale sexi !“ Alebo: „Aký si len silný !“; „Ty si taký skvelý !“; „Si jednoducho úžasný !“; „Bože, či som len rada, že ťa mám !“ Takéto a podobné vyznania počúvam od Nancy po celý čas, deň čo deň. Sotva niekedy uplynie hodina, aby som od nej nepočul spomínané utvrdzujúce posolstvá. A akú úlohu to zohráva v mojom živote ? Nuž, na to hádam ani nemám slová.

V tejto knihe sa spomína, že sa dá zistiť, čo človek chce -čím sa chce stať, čo chce mať a čo chce robiť. Ja som to zobral doslovne vzhľadom na vzťahy - vzal som pero a papier a presne som opísal svoju predstavu o osobe, po akej túžim. Lenže všimol som si, že všetky možné partnerky sa mi javia v takej podobe, o akú podľa tých svojich predstáv nestojím. A to ma tak nejako zaráža a privádza do rozpakov, takže, viete, nie som si istý, či by som si radšej nemal znova sadnúť, vyškrtať, čo som predtým napísal, a nemal by som sa len tak nezúčastnene dívať, kohože mi to „vesmír“ nadelí. Chcel by som vedieť, čo si o tom myslíte.

Zaiste; vďaka. Je to naozaj veľmi dobrá otázka.

Keď ide o vzťahy a všetko ostatné, čo s nimi v živote súvisí, dávam si veľmi dobre záležať na tom, pre čo by som sa rozhodol. Pritom si najprv dovoľím byť veľmi, veľmi špecifický a až nato, keď už mám všetko ujasnené, „beriem“ to, čo sa mi ukazuje či naskytá. Postupujem tak preto, lebo vôbec nemienim akokoľvek odstavovať Boha od všetkých tých pozoruhodných zázračností, akými nás Svojím stvoriteľským dielom zahŕňa. A nikdy sa nepokúšam Bohu napovedať, ako špeciálne by to či ono malo vyzeráť - ja vravím jednoducho iba o svojej vlastnej predstave, ktorú momentálne mám na to či ono.

Viete, keď som bol v mladíckych rokoch, predstavoval som si, ako má vyzeráť perfektná partnerka. A tak som všetky, každú jednu, ktoré môj vysnený ideál nespĺňali, zakaždým automaticky zamietal. Chcem tým povedať, že som okolo nich prechádzal skutočne bez toho, aby som im venoval čo len najmenšiu pozornosť, takmer akoby pre mňa ani neexistovali. Až kým do môjho života nezasiahla jedna z tých úžasných rozkošných náhod, aké sa nám neraz pritrafia. Zaľúbil som sa do ženy, ktorá ani zamak nepripomínala moju vzorovú predstavu. Do tohto vzťahu som takmer doslova „vrazil“, keďže, ako som povedal, okolo

podobných typov žien som vždy prosto preplával bez náznaku akéhokoľvek záujmu. Tak či tak, stalo sa. Zaľúbil som sa do nej a zrazu som zistil, aká je to neobyčajná bytosť a o čo všetko som dovtedy v živote prišiel len preto, lebo som tak urputne lipol na svojich zaškatuľkovaných predstavách - a to nielen o ľuďoch, ale, viete, aj o veciach, miestach... a celkovo o dianí, jednoducho o **všetkom všetučkom**, čo je v tomto živote.

Zašiel by som na nejakú zábavu. Keby som sa tam necítil dobre, odišiel by som odtiaľ, lebo nespĺňa moje očakávania. A ja som celý svoj dovtedajší život prežíval výlučne v zajatí očakávaní naplnenia svojich jednoznačných ideálov - a čo je najdôležitejšie, mimo akýchkoľvek vzťahov s ľuďmi. A to mi chýbalo, naozaj mi to poriadne chýbalo.

Do mojich spomínaných niekdajších predstáv nezapadala ani Nancy; nepredstavovala taký typ ženy, s ktorou by som pomýšľal na trvalejší zväzok, a to z viacerých dôvodov. Bola oveľa uvážlivejšia a ani trochu taká spontánna ako ja, aby som vám aspoň sčasti priblížil, čo mám na mysli, no a ešte vo veľa, veľa ďalších veciach sme sa líšili. Teraz však jasne vidím, že všetky tieto rozdielnosti, ktoré sú medzi nami, vôbec nemusia vytvárať nejaké priepasti vo vzájomnom porozumení a vôbec pre mňa nepredstavujú nevyhnutnosť považovať ju za neprijateľnú či „nevyhovujúcu“. Chápete, v skutočnosti sú to koniec koncov len aspekty jej osobnosti, ktoré navyše vytvárajú rovnováhu voči mojej vlastnej osobe, voči tomu, kto som. Lenže na to by som ja vo svojich nezrelých rokoch mladosti zrejme nebol býval nikdy prišiel.

Takže moja najlepšia a úprimne mienená rada všetkým, ktorí si do života hľadajú stáleho spoločníka, alebo sa vo svojom živote usilujú o niečo, na čom im skutočne záleží, znie: utvorte si istú špecifickú predstavu o tom, koho alebo čo v živote hľadáte, áno, zaiste - ale pozorne si pritom všímajte to, či k vám dobro neprichádza v takej podobe, akú vôbec, ale vôbec nečakáte. A vtedy ho neodvrhujte, nepovažujte za neprijateľné či nevyhovujúce; je to prúdiaca energia, nová vzpruha. Ľudia neraz nachádzajú to svoje životné dobro, to, po čom tak túžia, priamo pod nosom, no predtým ho nevideli, lebo nechodili s otvorenými očami.

Niektoré najkrajšie kapitoly môjho života sa mi spočiatku javili v takej podobe, akú som si nikdy nepripúšťal a bez váhania by som ju ešte pred pár rokmi vyhlásil za celkom neprijateľnú. Chcem tým povedať - viem, že teraz uvediem dosť hlúpučký príklad - že dnes pokojne a s radosťou požívam ovocie, ktoré by som bol ešte pred nedávnym jednoznačne označil za nekonzumovateľné. Chápete, čo tým mienim? A dnes si na ňom pochutnávam a ani mi na um nezíde odmietnuť ho. Moja matka kedysi vravievala: „Skús to; no len to skús.“ Predtým som nikdy nerozumel, aký to má zmysel. No táto výzva - skús to - nie je poučná výlučne iba vzhľadom na potraviny, ale týka sa naozaj všetkého v našom živote. Tak len to, prosím vás, skúste! Možnože objavíte raj už tu na zemi. Len sa neuzatvárajte pred nijakými možnosťami, nebuďte príliš rezervovaní. A nedajte sa lapiť do sietí vlastných očakávaní; zostaňte naširoko otvorení a prístupní novým podnetom. No a zároveň ponechajte istý priestor aj Bohu, aby vás presvedčil o Svojej tvorivej dokonalosti.

Ako príklad opäť uvediem svoju milovanú manželku Nancy, pričom sa tu nechystám vybubnovať do sveta nič také, čo by Nancy odo mňa osobne, celkom súkromne a priamo, v tých najintímnejších chvíľach ešte nepočula... no keď sa Nancy prvý raz zjavila v mojom živote, nijako nezapadala, ako som už predtým povedal, do žiadnej z mojich vtedajších predstáv o žene, s ktorou by som chcel stráviť zvyšok svojho života. A dokonca sa odvážim povedať, že tak nejako podobne brala aj ona mňa. Neviem. Na to som sa jej nikdy nepýtal. V mojom prípade som si však istý, že Nancy navonok naskutku nespĺňala moju predstavu, ktorú som vtedy v sebe nosil, ako by mala vyzeráť moja vyvolená. Lenže pozor, pozor... Prišlo to najúžasnejšie, čo som kedy vo svojom živote urobil - vtedy som si povedal: „Vieš ty čo, chlapče? Skús na chvíľu potlačiť svoj prvý dojem a dobre sa prizri, koho ti to Boh privádza pred oči.“ A svojej ochote vskutku tak aj urobiť vďačím vlastne za ten najúžasnejší poklad svojho života, aký mi Boh zoslal.

Dnes je Nancy tým najcennejším drahokamom môjho života, podľa ktorého - čo je dosť ironické - akosi až priúzkostlivo posudzujem každú inú osobu vo svojom okolí. Zaujímavé, však ? Zrejme to odo mňa nie je veľmi rozumné, lenže tak to naozaj je a ja to nemienim nijako zastierať, keďže mi naozaj ide o tú spomínanú transparentnosť aj voči vám, aby sme si teda boli zoči-voči celkom načistom. Je to dokonca až zábavné - tá, ktorá sa sprvoti ani len nepribližovala mojej utkvelej predstave družky môjho života, je dnes mojím ideálom, vzorom, podľa ktorého posudzujem každú inú osobu; samozrejme, ani to nie je z mojej strany fér. Ešte musím vnútorne dorásť, aby som s tým prestal.

Chcem len čosi dodať k tomu, čo tu pred chvíľou povedal ten pán - časom som totiž prišla na to, že keď som sa kedysi nazdávala, že presne viem, po akej osobe túžim, ako by mala vyzeráť a akými vlastnosťami by sa mala vyznačovať, išlo mi vlastne predovšetkým o to, aby to boli také kvality tej osoby, ktoré vo mne a v našom vzťahu vyvolajú pocity vzájomnej náklonnosti. A potom som zistila, že keď sa v mojom okolí zjavil ktosi, kto pocity naplňoval moju predstavu, tak to bolo presne ono, tá pravá hodnota. Potom už skutočne vôbec nezáležalo na samotných kvalitách tej osoby, hlavne že tú moju predstavu spĺňali tie pocity, ktoré vo mne vyvolala.

Áno, áno, to je presný, veľmi, veľmi prenikavý a brilantný postreh. A chcem sa s vami podeliť aj o ďalší pozoruhodný poznatok: tak ako som sa kedysi v živote usiloval čo najšpecifickejšie sa vo svojich predstavách zamerať na to, čo chcem - či už išlo o prácu, o partnerku, alebo hoci o nové auto - tak postupom času, čím som starší, poľavujem a celkom upúšťam od tých svojich niekdajších špecifických nárokov. Naozaj som sa naučil na nič sa silou-mocou neupínať - nech je tak, ako dal Boh. A tak som prišiel na to, že v živote ma skôr či neskôr takmer s určitou nevyhnutnosťou postretajú hotové zázraky, ktoré sa pritom spočiatku vôbec nejavia v takej podobe, ako som si pôvodne predstavoval. A tak nech len príde, čo prísť má... Hovorí sa tomu prežívať život bez očakávaní.

Nazdávam sa, že vôbec najdôležitejšie je pochopiť, že láska je rozhodnutie, a nie reakcia. Väčšina ľudí si však myslí, že láska je reakcia. Som presvedčený, že je obrovský a podstatný rozdiel medzi tým obdobím môjho života, keď som žil v zajatí svojich špecifických, jednoznačných očakávaní a lipol na istých utkvelých predstavách, a tým, ktoré nasledovalo potom, keď som od nich upustil a správal sa k ľuďom celkom ináč. Ten rozdiel spočíva v tom, že som pochopil, že láska je skutočne otázkou rozhodnutia. Buď sa niekoho rozhodnete ľúbiť, alebo nie - závisí výlučne od vášho rozhodnutia, len a len od vašej vôle. Nieкто by však mohol namietat: „Dobre, v poriadku, lenže to rozhodnutie sa tak či tak zakladá na výzore, celkovom vzhľade, povahe... a tak ďalej, a tak ďalej.“

Ja sa však domnievam, že to tak niekedy nemusí byť. Domnievam sa, že to rozhodnutie sa niekedy zakladá na čomsi oveľa svojvoľnejšom - na osobnom výbere, na vlastnej voľbe: Vybral som si práve teba. A ak ťa skutočne ľúbim a vychádzam z pocitu čírej lásky, nielenže je moja voľba celkom slobodná, ale zároveň ničím nepodmieňovaná: Svoju lásku k tebe ničím nepodmieňujem. Nekladím ti teda podmienky, ako by si mala vyzeráť, akú máš mať povahu, charakterové vlastnosti, telesné miery či výšku konta... alebo čokoľvek iné, čo ti nesmie chýbať. Skutočná láska nepozná nijaké podmienky.

Ak sme sa rozhodli niekoho ľúbiť, ak sme si teda dobrovoľne a prirodzene niekoho vybrali, môžeme sa tešiť na veľké prekvapenie. Objavíme totiž, že ten jedinečný pocit, ktorý sme tak veľmi túžili čerpať z lásky k tej druhej osobe, sa skutočne rodí v **nás samých** - jednoducho vychádza **z nás** a znova **k nám** prichádza, pričom sa točí okolo tej druhej osoby, asi tak, ako sa planéta točí okolo Slnka; láska teda vychádza výlučne z nás a k nám sa i vracia. To je ten bumerangový efekt. A tak konečne máme po jednej veľkej ilúzii ! Samozrejme tej, že pocity z veľkoleposti a čara lásky, z jej jedinečnosti, ktoré vlastne v takomto vzťahu hľadáme, nám prináša náš partner, tá druhá osoba. Pravda je taká, že tie pocity sa **ku mne** dostávajú vždy

len **zo mňa samotného**. A ak ich vysielam t a m - smerom k tej druhej osobe, pričom tak konám po zrelom zvážení, tak tie moje pocity nemajú inú možnosť, len sa s e m ku mne naspäť vrátiť. Je to ako v tej piesni „Vrátiť odosielateľovi“.

V tých časoch, keď som si chcel byť vo všetkom načistom a bral ľudí, veci či skratka všetky záležitosti života výhradne podľa určitej utkvalej formy, jednoznačného tvaru či typu, musel som sám sebe klásť otázky, ktoré dozaista nedajú pokoj ani vám. Prečo si myslím, že práve **toto** je nejakým spôsobom lepšie ako hocičo iné ? Prečo sa nazdávam, že štíhle tvary sú lepšie ako kyprejšie, alebo naopak, že kyprejšie sú lepšie ako štíhle; alebo prečo je čierna lepšia ako biela; alebo... Čo takýmto uvažovaním sledujem ? O čom to celé vlastne je ?

Len čo som si bol ochotný položiť tieto otázky, uvedomil som si, že **to všetko sú len moje výmysly**. Všetky moje utkvelé predstavy sú len čire výmysly. Toto všetko som si povymýšľal. Zrazu som zistil, že keď sa tých svojich výmyslov zbavím, nič mi nestojí v ceste nachádzať pravé poklady doslova všade - v ľuďoch, o ktorých by som nikdy predtým ani len nebol tušil, že sa raz s nimi zbližím, vo veciach, o ktorých by som si nikdy predtým nebol pomyslel, že v nich raz nájdem zaľúbenie. Zjednodušene povedané, je to asi tak, ako keď až v dospelosti prideme na to, že špenát vôbec nie je zlý.

Viete, ja osobne som skutočne až neskôr prišiel na chuť brokolici. A dnes mi naozaj celkom chutí. Takže nikdy nevíete, kedy a čomu raz pridete na chuť, kedy vám zachutí, dajme tomu, aj tá brokolica.

Má z vás niekto ešte nejaké otázky týkajúce sa vzťahov ? Zrejme ich už máte všetci celkom uspokojivo vyriešené, však ? Takže koľko vás je pripravených žiť v takom vzťahu, v ktorom platí zásada „moja vôľa je tvoja vôľa“ ? Koľko vás je pripravených žiť v takom vzťahu s milovanou osobou, v ktorom „láska nikdy nevraví nie“ ? (Ruky idú hore.)

To je úžasné. Takmer všetci, koľko vás tu je. Poniektoré ruky sa síce dvíhali o čosi pomalšie ako ostatné, ale aj tak je to skvelé. Len, prosím vás, pochopte, že ani toto vám nezaručuje, že vaše vzťahy zostanú navždy na ideálnej úrovni. Takže neodchádzajte odtiaľto s dojmom, že: „Teraz už mám ten správny kľúč ako na to. A podľa neho budem aj žiť. Odteraz už moje vzťahy budú raz a navždy perfektné.“ Čo ak vám váš partner povie: „Ó, výborne, vrelá vďaka. Takže naozaj tvoja vôľa je aj moja vôľa ? Tak v tom prípade môžem konečne od teba odísť. Moja vôľa mi totiž už dobré štyri roky velí zbalieť sa a odísť stadiaľto. A celý ten čas vlastne len čakám na takýto súhlas.“ Nuž, poviem vám, tomu sa vraví „odísť so cťou“.

Naozaj nechcem, aby si niekto z vás myslel, že to, čo vám tu uvádzam, znamená, že ak sa budete týmito návodmi v živote riadiť, zaručene vám bude vo vzťahoch všetko vychádzať; všetci sa usilujeme o záruky. „Čo mám len robiť, aby to raz a navždy fungovalo ?“ vravíte si. Ibaže takto to nejde, s tým nič nenarobíte, aby všetko natrvalo dokonale klapalo. Alebo - ešte správnejšie -**bude** vám to vychádzať, ba dokonca po celý čas, lenže **možno iným spôsobom, ako ste pôvodne predpokladali**

Keď sa mi raz rozpadol istý vzťah, lebo to „vyzeralo“, že vôbec „nefunguje“, bral som to ako hotovú tragédiu -panebože, ani som tomu nechcel uveriť. Pravda je však taká, že koniec jedného vzťahu otvára dvere nejakému inému, ktorý ma ešte väčšmi obohatí, skvalitní môj život a vnesie doň čosi, čo som ani nepredpokladal, že by som vôbec mohol zažiť. A tak sa i stalo, prišlo to, čo prísť malo, takže dnes už nenariekam nad tým, čo mi nevyšlo, ani si nič nezazlievam a vôbec to nepovažujem za tragédiu -nuž čo, stalo sa, vravím si, veď naozaj len vďaka tomu som potom mohol prežívať všetko to, čo v mojom živote nasledovalo. A tak som prišiel na to, že celý náš vesmír funguje neobyčajným spôsobom, a ak ho ja za to nebudem odsudzovať či zatracovať a ponechám naň, ako veci zariadi - nech sa teda stane, čo sa stať má - tak potom dozaista objavím ten vnútorný pokoj a prebudím tú radosť zo života, čo kdesi vo mne driemu odjakživa.

A, mimochodom, znova opakujem, ten pravý kľúč, ako obstať vo vzťahu - ak také niečo ako kľúč existuje - si každý nosí sám v sebe: predovšetkým musím prestať hľadať pocity uspokojenia a radosti z lásky, po ktorých tak dlho túžim, v tom druhom a uvedomiť si, že sú priamo vo mne. A tú najúžasnejšiu radosť a najväčší pokoj prežívam práve vtedy, keď ich poskytujem tomu druhému; v tých chvíľach odomykám najpozoruhodnejšie tajomstvo všetkých čias.

Ako som už predtým povedal, a rád to zopakujem ešte raz, to je tá ohromná irónia života - v okamihu, keď objavím seba ako ZDROJ toho, čo by som očakával zo vzťahu od toho druhého, v okamihu, keď sa rozhodnem poskytovať samého seba ako ZDROJ druhému človeku, tak v tom okamihu sa zaručene ani táto miestnosť predčasne nevyprázdni, ako by som sa predtým prípadne mohol nazdávať. A to preto, lebo z miestnosti, v ktorej sa nachádza takýto ZDROJ, nikto neodchádza (alebo len veľmi málo jednotlivcov). A čo tí, ktorí predsa len odídu? Nech si pokojne idú. Nech si len ďalej idú svojou cestou. A nech si robia po svojom.

Chcem sa vrátiť k otázke manželstva. Neale, v poslednom čase sa často zamýšľam nad celým tradičným inštitútom manželstva. Veľmi ma zaujalo, čo sa o tom píše v Tretej knihe. Počíta manželstvo v tej forme, ako sme si ho ustanovili, s takými prejavmi lásky, po akých skutočne túžime? Zdá sa mi, že so vstupom do dvadsiateho prvého storočia sa dnes ocitáme v celkom odlišnej situácii v nazeraní na lásku a city než kedykoľvek predtým. To znamená, že dnes už nemusí byť manželstvo nevyhnutne o doživotnom záväzku a o reprodukcii, o čo nám šlo spočiatku. Zaujímalo by ma teda dozvedieť sa čosi o iných formách spoluzitia, než je tá tradičná, predstavujúca manželský zväzok dvoch ľudí, muža a ženy; napríklad o voľnom alebo nezáväznom spoluzití, či už s deťmi, alebo bez detí, o spoluzití viacerých ľudí a podobne. Sú aj iné formy spoluzitia, ktoré by sme mohli začať vytvárať s tým, že v nich bude mať miesto práve sloboda a ničím neobmedzované prežívanie tých najkrajších prejavov lásky?

Výborná otázka. A tu je moja odpoveď: Áno, okrem tradičného manželského zväzku dvoch ľudí existuje dnes už celý rad ďalších foriem spoluzitia. V súčasnosti vidíme, že sa vytvárajú cielené spoločenstvá či komunity, v ktorých žije spolu väčší či menší počet rovnako cítiacich ľudí v duchu spoločnej lásky a spoločnej vzájomnosti. Voľne sa takémuto spoločnému súžitiu vraví -a viem, že niekde neradi počujú už len ten samotný výraz - skupinové manželstvo alebo rozšírená či viacmanželská rodina.

Ďalej vidíme, že existujú zväzky ľudí rovnakého pohlavia, v ktorých dotyčné osoby žijú spolu taktiež v duchu otvorených prejavov lásky a spolupatričnosti. Mimochodom, ak neprestaneme všetky tieto nekonvenčné formy súžitia spochybňovať a odsudzovať, nikdy si nebudeme vedomí svojho bohatstva a plnosti ako ľudské bytosti. To, čo sa stalo Matthewovi Shepardovi vo Wyomingu, sa predsa nemôže a vôbec by sa nemalo stávať v spoločenstve ľudských bytostí, ktoré si vravia, aké sú civilizované, nech už sú akéhokoľvek vierovyznania.

Je pre mňa absolútne nepochopiteľné, ako k čomusi takému mohlo dôjsť; je to neodpušiteľné, i keď ide iba o nevelikú skupinu ľudí.

Nazdávam sa však, že klasický manželský zväzok muža a ženy pretrvá navždy. A ak by ste sa ma spýtali, či toto tradičné manželstvo bude aj naďalej predstavovať primárnu formu súžitia, tak verím, že áno. Vždy. Na tejto forme je totiž čosi jedinečné, čo nijaká iná forma naozaj nemôže vytvoriť.

Preto si myslím, že vždy budeme svedkami súžitia dvoch ľudí, muža a ženy, ktorí sú zárukou zrodu nového života, a tento zväzok pretrvá ako primárna forma vzťahov založených na vzájomnej láske a náklonnosti. Takisto si však myslím, že naďalej budeme vídať aj iné

formy súžitia a vzázkov medzi ľuďmi, vrátane spoločenstiev rozšírených rodín. Zaradia sa k nim i skupinové manželstvá a svoje miesto medzi nimi nájdu aj cielené komunity s istým vzťahovým zameraním. Tieto formy budú skrátka zahŕňať rozličné spôsoby združovania a súžitia väčšieho či menšieho počtu ľudí, ktorí túžia prirodzene prežívať to, čo im je vlastné - spontánnu, ničím neobmedzovanú čiru lásku človeka k človeku.

S týmito formami súžitia experimentuje ľudstvo už od nepamäti. Domnievam sa, že niektoré z týchto nekonvenčných foriem budú postupne širšie spoločensky akceptované, a to len čo ich ľudia prestanú spochybňovať a odsudzovať. Azda sa tak stane už čoskoro.

Rozhodnutie prestať s odsudzovaním a zaznávaním spomínaných foriem súžitia bude predstavovať obrovský zvrat v sociálnej evolúcii ľudstva. Som presvedčený, že je to otázka nasledujúcich desiatich-pätnástich rokov. Nie je ďaleko čas, keď sa prestaneme odsudzovať pre to, aký sexuálny život uprednostňujeme a vedíme. Prestaneme sa odsudzovať pre svoje rozličné duchovné a myšlienkové zameranie. Prestaneme sa odsudzovať pre svoje rozdielne politické a sociálne názory. Prestaneme sa odsudzovať pre svoje iné ekonomické zmýšľanie.

Jednoducho sa prestaneme navzájom odsudzovať pre svoju rozdielnú voľbu, pre svoju inakosť, pre to, čomu sme dali vo svojom živote prednosť, a konečne si povieme: „A nemohli by sme sa dohodnúť, že sa vôbec nemusíme zhodovať ?“

Takže nie je ďaleko čas, keď človek prestane odsudzovať druhého človeka, lebo si uvedomíme, že to vzájomné odsudzovanie, zaznávanie či zatracovanie nás ubíja a ničí - nie pre samotnú rozdielnosť, ale preto, lebo ju **netolerujeme**. Intolerancia či netolerantnosť má svoje posledné dni na tejto planéte spočítané. Nazdávam sa, že už v prvej štvrtine tohto nového storočia budeme svedkami toho, ako sa v rozhodujúcej miere vytráca.

Bude to výsledok evolučného vývoja ľudstva a stane sa tak práve vďaka spomínaným nekonvenčným, experimentálnym formám súžitia a novým vzťahovým modelom, ktoré v nich vytvárame. A tieto vzťahy preniknú do života celej spoločnosti. Nové vzťahy zasiahnu a ovplyvnia politiku, ekonomiku i náboženstvo; všade, na každej úrovni spoločenského života zavládnu nové vzťahy a, samozrejme, neobídu ani lásku a city. Takže vôbec nebude nezvyčajné vídať spolu muža s dvoma ženami alebo ženu s dvoma mužmi, ako si, držiac sa za ruky, družne kráčajú po ulici a neskrývane, s nefalšovaným potešením si všetci traja prejavujú vzájomnú náklonnosť - vraví sa tomu triádny, teda trojčlenný vzťah.

Boh vraví, že každá forma vzťahu, ktorá sa vyznačuje prejavmi úprimnej a pravej čírej lásky, má svoju opodstatnenosť. A že tie prejavy lásky sú skutočne úprimné a nefalšované, spoznáme podľa toho, že v takomto vzťahu nikto nikomu **nikdy** neubližuje.

Zámerne to na tomto mieste zdôrazňujem, pretože, viete, vždy sa nájde nejaký „horlivý“ žurnalista, ktorý nemá o podstate tejto problematiky ani potuchy, no aj napriek tomu si dovoľí na moju adresu poznamenať: „Ten človek dáva ľuďom... no... on im vlastne dáva požehnanie, že môžu pokojne robiť **čokoľvek**, všetko, čo sa im zachce... on ospravedlňuje pedofilov.“

Vždy sa nájde niekto, kto sa neštíti zachádzať až do krajnosti, len aby ma znevážil. Ja pritom jasne vravím, že každá forma vzťahu, v ktorom vládne úprimná, nezištná a rýdza láska, má svoje opodstatnenie, má v našom živote svoje oprávnené miesto. A takáto skutočne pravá láska predsa nemá nič spoločné s ubližovaním, zneužívaním, pokorovaním či inými zvrátenosťami.

Takže, áno, podoby nášho súžitia, akými si prejavujeme vzájomnú náklonnosť a lásku, sa menia. Ľudia, ktorí sa nazdávajú, že tradičné manželské súžitie je tou jedinou správnou

a náležitou formou, sa s tým len ťažko zmierujú. A tak poniektorí zlostne škripu zubami a iní každý podobný prejav netradičného partnerského súžitia odsudzujú a zatracujú.

Viete, už sme tu raz zažili časy, keď sa vyhlasovalo, a to celkom vážne - pozor, podľa vtedajšieho nazerania nešlo o nejaké taľafatky či scestné výplody čejsi mysle, ale o celkom seriózne vyhlasované tvrdenie, vžitie a uznávané prevažnou časťou našej spoločnosti - že akékoľvek ľubostné spolčovanie a súžitie s osobou **inej rasy** je nesprávne a nežiaduce. Boli časy, keď sa za nesprávne a nežiaduce považovalo ľúbiť a zobrať si niekoho, kto je **iného náboženského vierovyznania**. Aj dnes sa však ešte vždy nájdú ľudia istých rás a náboženstiev, ktorí spomedzi seba vylúčia a odvrhnú svojho blízkeho len preto, lebo ľúbi niekoho, kto „nie je ako oni“. Lenže ako môže byť niekto iný, ako sme my ? Veď predsa **každý je len jeden z nás a všetci sme jedno**. A to jedno, ten celok, sa nazýva RODINA ĽUDÍ.

Naším poslaním ako tvorcov novej spoločnosti je spoznávať a nastoliť taký vzor či, ak chcete, systém, taký nový sociálny, duchovný a politický (lebo všetko okolo toho je vlastne o politike) model, ktorý nám nebude zabráňovať ľúbiť sa navzájom tak úprimne, otvorene a prirodzene, ako to cítime v hĺbke svojich duší, a to bez ohľadu na pohlavie, farbu pokožky, náboženské vierovyznanie či ďalšie iné umelé a reštriktívne faktory. Čo je na tom zlé milovať niekoho ? A čo je zlé na prejavoch skutočne úprimnej a nezištnej rýdzej lásky, ktorými by nám nikdy ani na um nezišlo niekomu, navyše milovanej osobe, ubližovať či spôsobovať akúkoľvek ujmu ? A predsa - je tu tá naša úzkoprsá obmedzenosť v nazeraní na tieto prejavy krásnych citov, založená na arogantnom namýšľaní si, že vôľa Božia je raz taká a hotovo...

Pozrite, viete si ešte predstaviť časy - a nemajme pritom na mysli obdobia pred nejakými stáročiami, ale časy spred dvoch-troch generácií pred nami - keď sme naozaj ešte vždy žili v zajatí takých predstáv, že podľa Božích zákonov by sme sa nemali ženiť a vydávať s osobami inej rasy ? Lebo inak by sme prestúpili a znesvätili zákony Najvyššieho ? Raz darmo, ale tak to bolo. A skutočne sme tomu aj verili.

Dokonca ešte aj dnes žijú medzi nami ľudia, ktorí sú o tom hlboko presvedčení. Poznám istých židovských manželov, ktorí sa zriekli vlastného syna, lebo sa oženil s nežidovkou. Odvtedy už preňho nemajú iné slovo než gojim - pohan. Zriekli sa ho a vypudili zo svojich sŕdc, lebo si dovoľil oženiť sa mimo zákonov ich viery. A čo to všetko znamená ?

Nuž podľa takéhoto názoru a prístupu nielen to, že sa od teba dištancujeme a vzdávame sa ťa - hoci aj toto je pomýlený, scestný názor - ale ešte aj čosi iné - hádajte, čo ? Nie si nás hodný, sme lepší ako ty ! Sme lepší, ako sú oni. Ako si len môžeš zobrať niekoho **takého** ? Presne také a podobné názory sa podpisujú pod všetku tú úbohosť a mizériu, s akou sa stretávame na tomto svete už veľmi dlho.

Ešteže existuje aj iný prístup, nové chápanie podstaty medziľudských vzťahov, s akým prichádzate do nových dní aj vy, uvádzajúc tak nás všetkých, celé ľudstvo, do nových čias, v ktorých toto nové chápanie vytvorí celkom novú kvalitu prežívania nášho života. Čo sa týka lásky a citov, tento svet už dlho čaká na opätovný príchod svojho záchrancu a Spasiteľa. A ten je už tu. Sedí tam... tam a tam... (Ukazuje na prítomných v miestnosti.) Tam, tam a tam...

Zachránite nás ? Zbavíte nás tých najprízemnejších myšlienok a názorov, aké o sebe máme ? Ukážete nám to najkrajšie a najúžasnejšie, čo v nás je ? Ochotne vás budeme nasledovať. Staneme sa takými neobyčajnými, akými nás len urobíte. Budeme sa navzájom vážiť a mať radi, tak ako nám to prejavíte vy. Tími spasiteľmi ste totiž vy. Vy ľudia. Tí, ktorí vidia tento svet taký, aký je, sa pýtajú: „A prečo ?“ No tí, ktorí ho vidia taký, akým by mohol byť, vravia: „A prečo nie ?“ Ďakujem vám za pozornosť.

NA ZÁVER

Ďakujem vám, že ste ma na tejto podnetnej ceste sprevádzali. Viem, že niektoré myšlienky prezentované v tejto knižke sú takpovediac „na hrane“. Nie je ľahké stotožniť sa napríklad s predstavou „my všetci sme ako jeden“, „chcem pre vás len to, čo chcete vy sami“ či „láska nikdy nevraví nie“. Vyžaduje si to odvalu - a ešte väčšiu odvalu uvádzať tieto predstavy do života. Verím však, že realizácia týchto predstáv bude pre nás samozrejmom nevyhnutnosťou, ak máme - parafrázujúc burcujúce slová Roberta F. Kennedyho - usilovať o nový lepší svet.

Existuje viacero možností, ako tieto predstavy konkrétne naplňať. Tí, ktorí si želajú hlbšie preskúmať nové vzory vzťahov, si možno s veľkým záujmom prečítajú dve knižky, ktoré osobne považujem za veľmi osožné a zároveň vzrušujúce. Sú to: **Budúcnosť lásky** od Daphne Rose Kingmovej a **Okúzľujúca láska: Mystická sila intímnych vzťahov** od Marianne Williamsonovej.

Obe publikácie presvedčivo rozoberajú fenomén vzťahov, ich širokosiahly dosah, čaro lásky čistého srdca, nádheru zblíženia a súzvuku dvoch duší i tiel. Najmä Mariannina najnovšia práca doslova vyráža dych a svojím poňatím sa podchvíľou približuje poézii.

Ak chcete nadobudnúť o čosi intenzívnejšiu skúsenosť, potom vám môže naša nezisková nadácia, ktorú sme založili spolu s manželkou Nancy, ponúknuť týždenný kurz duchovných cvičení zameraných na problematiku vzťahov, organizovaný raz do roka pod názvom **Ako si uchovávať lásku k ľuďom**. Kurz je založený na rozvíjaní posolstiev obsiahnutých v **Rozhovoroch s Bohom** (ďalej len RSB) a určený najmä tým, ktorí sa chcú hlbšie zamýšľať nad napĺňaním svojich vzťahov, nad ukončením nejakého vzťahu či začiatkom nového, alebo ako žiť šťastne v rámci jedného vzťahu - inými slovami vo vzťahu so všetkými ľuďmi. Viac informácií o tomto pravidelnom ročnom projekte získate, ak napíšete na túto adresu:

CWG Relationships Weekend
ReCreation Foundation PMB 1150
1257 Siskiyou Blvd.
Ashland, OR 97520

S mnohými otázkami týkajúcimi sa problematiky vzťahov - a tým aj všetkých na ňu nadväzujúcich tém, ktorým sa venujú **RSB** - sa môžete oboznámiť v pravidelných informačných vestníkoch, ktoré vydáva naša nadácia. Pomenovali sme ju ReCreation - PreTvorenie, lebo vychádza z posolstva kníh **RSB**, že zmyslom života je nanovo **pretvárať** samých seba vo veľkolepej perspektíve tej najlepšej predstavy, akú o sebe máme, KTO SME. Vestníky obsahujú otázky čitateľov ako na to. Osobne odpovedám na každý list. Ak by ste chceli zostať „napojení“ na energiu **RSB**, môžete si na rok predplatiť 12 čísiel tohto informačného vestníka za 35-dolárový poplatok (45-dolárový pre záujemcov mimo USA), odoslaný na adresu našej nadácie.

Vydavateľstvo Hampton Roads Publishing Company navyše pripravilo nádhernú kolekciu tých najlepších a najzaujímavejších úvah, otázok a odpovedí za posledných päť rokov pod názvom **Otázky a odpovede vyplývajúce z Rozhovorov s Bohom**. Táto kniha spolu s publikáciou **Sprievodca RSB** (taktiež z toho istého vydavateľstva) sú neoceniteľnými pomocníkmi pre všetkých tých, ktorí túžia a usilujú sa hlbšie porozumieť posolstvám z **RSB** a prakticky ich uvádzať do každodenného života.

Tak či tak, úprimne verím, že my všetci sa môžeme o problematike vzťahov poučiť ešte väčšmi a zároveň naše vzťahy ustavične zlepšovať. Dúfam, že si všetci zapamätáme, ako sa máme mať radi, ako sa máme milovať. Kedysi sme to už vedeli. Kedysi sme už vedeli žiť bez očakávaní, bez strachu a obáv, bez nárokov a bez potreby mať nad niekým prevahu či byť lepší ako ostatní. Ak sa dokážeme vrátiť späť na túto úroveň svojho bytia a takéhoto prežívania života, budeme vedieť naprávať a skvalitňovať nielen svoje vlastné životy, ale aj celý tento svet. Bud'te požehnaní.

***Přes 7 000 stran knih, 160 hodin audia a 3000 obrázků (rok 2007)
o Vesmírných lidech, Andělech světla najdete na internetu:***

***More than 7 000 pages of book, 160 hours of audio and 3000 pictures (year 2007)
about Cosmic people, Angels of light you can find on the internet:***

www.vesmirni-lide.cz

www.vesmirnilide.cz

www.andele-svetla.cz

www.andelesvetla.cz

www.universe-people.cz

www.universe-people.com

www.cosmic-people.com

www.angels-light.org

www.angels-heaven.org

www.ashtar-sheran.org

www.himmels-engel.de

www.angeles-luz.es

www.angely-sveta.ru

www.anges-lumiere.eu

www.angelo-luce.it

www.anioly-nieba.pl

www.feny-angyalai.hu

(snadno získáte také v knihovnách a internetových kavárnách)

(easy to find in libraries and in internet cafés)

26.9.2007

IVO A. BENDA